Ազգ
Azg
armenian daily
22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2002 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 191 (2636)

Պուտինն ամրացնում է Ռուսաստանի հարավային սահմանները

ՄՈՍԿՎԱ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վլադիմիր Պուտինը երկուշաբթի խորհրդակցություն է անցկացրել ուժային գերատեսչությունների ղեկավարների հետ՝ նվիրված պետական սահմանի ամրացման հարցերին: Նշելով, որ «պետսահմանի ամրացման պլան մշակելու անհրաժեշտության» մասին արդեն խոսվել է, Ռուսաստանի նախագահը ընդգծել է, որ «դրա համար հարկավոր են համապատասխան ռեսուրսներ, հատկապես հարավային ուղղությունում»: «Կարծում եմ, որ ծախսերը շատ մեծ չեն, բայց դրանք արդարացված են,- հայտարարել է Պուտինը:- Կարեւոր է, որպեսզի դրանք ծախսվեն արդյունավետ եւ օպտիմալ»: Ինչպես հաղորդում է ՌԻԱ-«Նովոստին», խորհրդակցությանը մասնակցել են Ռուսաստանի ԶՈՒ ԳՇ պետ Անատոլի Կվաշնինը, ԱԴԾ տնօրեն Նիկոլայ Պատրուշեւը, նրա առաջին տեղակալ Վլադիմիր Պրոնիչեւը, ՍԴԾ տնօրեն Կոնստանտին Տոցկին:

ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Եվրախորհրդի դիտորդները տեղական ընտրությունները դրական են գնահատում

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

«Կոնգրեսի պատվիրակությունը գտավ, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններն արտացոլել են միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցվելու ցանկությունը», այսպիսի նախնական գնահատական է տրված Եվրախորհրդի տեղական եւ տարածքային իշխանությունների կոնգրեսի պատվիրակության զեկույցում, որը երեկ հրավիրված մամլո ասուլիսում ընթերցեց պատվիրակության ղեկավար Քրիստոֆեր Նյուբըրին:

Ընտրությունների օրը Կոնգրեսի պատվիրակությունը չորս թիմով այցելել է 50 ընտրատեղամասեր հանրապետության հինգ շրջաններում՝ Երեւանում, Էջմիածնում, Կոտայքի, Շիրակի եւ Սյունիքի մարզերում: Նրանք ածանագրել են, որ ընտրությունները լավ էին կազմակերպված, խոշոր խախտումներ չեն եղել: Պատվիրակությունը թեկնածուներից բողոքներ է ստացել ՁԼՄ-ների կողմից նախընտրական ծրագրերի անհավասար լուսաբանման, ինչպես նաեւ թեկնածուների ֆինանսական ռեսուրսների անհավասարության մասին:

Տես ☛ էջ 2

ՀՌԱԿ-ը ՀՅԴ նախաձեռնությունը օգտակար է համարում

«Հայաստանի քաղաքական դաշտում ընթացող ցանկացած միջկուսակցական հանդիպումներ օգտակար են: Ներկա պարագայում դաշնակցության կողմից ընտրությունների նախաշեմին ձեռնարկված այս գործընթացը կարող է արդյունավետ լինել», ասաց ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը հոկտեմբերի 19-ին, ՀՅԴ «Սիմոն Վրացյան» կենտրոնում տեղի ունեցած ՀՅԴ-ՀՌԱԿ ներկայացուցիչների հանդիպումից հետո:

Հանդիպման ընթացքում անդրադարձ է եղել այնպիսի մեխանիզմների մշակմանը, որոնք թույլ կտան Հայաստանում սպասվող առաջիկա ընտրություններում երկրում պահպանել հանդուրժողականության մթնոլորտը, միաժամանակ ապահովել արդար եւ թափանցիկ ընտրություններ:

Վերոնշյալ հարցերից բացի քննարկվել են նաեւ քաղաքական այլ հարցեր, որոնց մինչ այս հանդիպումը երկու ավանդական կուսակցությունները անդրադարձել են այլ հանդիպումների ժամանակ:

Ընտրությունների նախաշեմին Հայաստանի բոլոր կուսակցությունների կողմից ստորագրվելիք հուշագրի նախաձեռնությանը միանալու վերաբերյալ ՀՌԱԿ ատենապետը տեղեկացրեց, որ կուսակցությունը իր վերաբերմունքը կարտահայտի, երբ պատրաստ կլինի հուշագրի նախագիծը, որից հետո «կուսակցության հանրապետական խորհուրդը այն քննարկելուց հետո իր դիրքորոշումը կարտահայտի», ավելացրեց Ռ. Միրզախանյանը:

ՀՅԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՄԱՐՄՆԻ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Նոր մասնելի ահաբեկչություն Իսրայելում

8 մահ, 43 վիրավոր

Հազիվ 10 օր տեւած հանդարտությունից հետո երեկ նորից պայթյուն տեղի ունեցավ Իսրայելում, նորից անմեղ քաղաքացիներ զոհվեցին ու վիրավորվեցին: Լիբանանի հետ սահմանին մոտիկ հրեական Քիրյաթ Շմոնա բնակավայրից Թել Ավիվ վերադարձող մարդատար ավտոբուսը, Հադերա քաղաքի մոտ, ընթացքում բռնկվեց կողքից ընթացող եւ դինամիտով բեռնված ավտոմեքենայի պայթյունից: Առաջինը կրակ առավ ավտոբուսի բենզամանը, որից հետո բռնկված հրդեհին հաջորդեց ավտոբուսի պայթյունը: Ուղեւորներից շատերին չհաջողվեց դուրս պրծնել ավտոբուսից եւ նրանցից 8-ն ողջակիզվեցին տեղում: Վիրավոր վիճակում հիվանդանոց տեղափոխված 43 ուղեւորներից 6-ի վիճակը ծանր է: Սա երկրորդ դեպքն է նման ձեւով կատարված ահաբեկչության, երբ մահապարտ ահաբեկիչը պայթեցումը կատարում է հանդիպակաց սուրացող ավտոմեքենայի միջոցով:

Դեպքից անմիջապես հետո պաղեստինյան իշխանությունները դատապարտեցին եղածը:

Սերիական դիպուկահարի գործով ձերբակալություններ

Երեկ առավոտյան (Երեւանի ժամանակով 19-ի մոտակայքում) ոստիկանությունը Վիրջինիա (Վաշինգտոնի մոտ) քաղաքի բենզալցման կայաններից մեկի մոտ ձերբակալեց սպիտակ միկրոավտոբուսի վարորդին եւ առգրավեց նրա մեքենան: Դեպքի ականատեսների կարծիքով, ձերբակալվածը կասկածվում է վերջին 19 օրերում Վաշինգտոնի արվարձաններում սարսափ տարածած սերիական դիպուկահարի գործով:

Շաբաթ օրը դիպուկահարի կրակոցից ծանր վիրավորվել էր 12-րդ մարդը: Ինչպես հայտնի է, նախորդ 11 զոհերից 9-ը մահացել էին: Ձերբակալությունից հետո նահանգի ոստիկանությունը հայտարարությամբ հանդես եկավ եւ հայտնեց, որ նույն գործով ձերբակալված են նաեւ ուրիշներ:

ՏԱՐԱԾՔ

«Պատերա՞զմ, թե՞ խաղաղություն». հարցնում է ադրբեջանական թերթը

ԲԱՔՈՒ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանական «Զերկալո» թերթում հրապարակված «Պատերա՞զմ, թե՞ խաղաղություն» վերնագրով հոդվածում ընդդիմությունը մեղադրում է Ալիեւին՝ Ղարաբաղի հարցում հստակ դիրքորոշում չորդեգրելու մեջ: «Դեռ վերջերս Ալիեւը խոսում էր ադրբեջանական բանակի հզորացման անհրաժեշտության մասին, իսկ հիմա մերժում է պատերազմի վերսկսման հավանականությունը: Սա նշանակում է, որ Ղարաբաղի հարցում նա հստակ դիրքորոշում չունի»,- ասված է հոդվածում:

Թուրք-հունական սահմանում ձերբակալվել են հայ կանայք եւ երեխաներ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 20-ին թուրք-հունական սահմանի անցակետերից մեկում Հունաստանի ոստիկանությունը ձերբակալել է Վրաստանից Հունաստան երթուղային երթ իրականացնող ավտոբուսի վարորդին, որը փորձում էր ապօրինի Հունաստան տեղափոխել 17 մարդու: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության հաղորդագրության համաձայն, ավտոբուսի բեռնատար մասում թաքնվել էին հիմնականում կանայք եւ երեխաներ Հայաստանից ու Վրաստանից: Նրանց նույնպես ձերբակալել են:

Թուրք հայտնի լրագրողը սահմանի բացումն անհրաժեշտ է համարում

ԱՆԿԱՐԱ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Թըրքիշ դեյլի նյուս» թերթում հանդես գալով ծավալուն հոդվածով, Հայաստան այցելած եւ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ բացառիկ հարցազրույց ունեցած թուրք հայտնի լրագրող Մեհմեդ Ալի Բիրանդն անհրաժեշտ է համարում հայ-թուրքական սահմանի բացումը: «Թուրքիան պիտի բացի Հայաստանի հետ սահմանը, գրում է նա, եւ դա Հայաստանի վրա ներազդելու հնարավորություն կտա, որովհետեւ Հայաստանը վատ վիճակում է: Թուրքիայի մեկնած ձեռքը լավ կընկալվի Հայաստանի կողմից»:

Անատոլի Չուբայսը կրկին ընտրվել է ԱՊՀ էներգետիկայի խորհրդի նախագահ

ՄՈՍԿՎԱ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այժմ Աքայում ԱՊՀ էներգետիկայի խորհրդի 22-րդ նիստում «ԵԷՍ Ռոսսիի» ՌԲԸ վարչության նախագահ Անատոլի Չուբայսը կրկին ընտրվել է այդ կազմակերպության նախագահ, հաղորդում է «Օրեանդա» գործակալությունը: ԱՊՀ էլեկտրաէներգետիկական խորհուրդը կազմավորվել է ԱՊՀ երկրների էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում միջպետական հարաբերությունների կոորդինացման մասին 1992 թվականի փետրվարի 14-ի համաձայնագրին համապատասխան: Խորհրդի անդամներ են՝ Ադրբեջանի, Հայաստանի, Բելոռուսիայի, Վրաստանի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի, Մոլդովայի, Ռուսաստանի, Տաջիկստանի, Թուրքմենիայի, Ուզբեկստանի եւ Ուկրաինայի լիազոր ներկայացուցիչները: Խորհրդի նիստը անցկացվում է տարին երկու անգամ: Էէխ նախագահը վերընտրվում է ամեն տարի խորհրդի հերթական նիստում:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Ստորագրվեց հայ-եգիպտական 5 հուշագիր

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայ-եգիպտական միջկառավարական հանձնաժողովի 3-րդ նիստի ավարտին՝ հոկտեմբերի 19-ին, փոխըմբռնման հուշագրեր ստորագրվեցին երկու երկրների Զարգացման գործակալությունների, Առեւտրաարդյունաբերական պալատների, Կենտրոնական բանկերի, Ալեքսանդրիայի Ազգային գրադարանի ու Մատենադարանի միջեւ, ինչպես նաեւ երկրաբանական ուսումնասիրությունների բնագավառում համագործակցության մասին:

Փաստաթղթերի ստորագրումից հետո հանձնաժողովի հայկական կողմի համանախագահ, ՀՀ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարեն Ճշմարիտյանը հայտնեց, որ կողմերը պայմանավորվածություններ են ձեռք բերել նաեւ տնտեսության մի շարք ոլորտներում համագործակցության շուրջ: Դրանցից նախարարը առանձնացրեց առաջիկայում ինսուլինի արտադրությամբ, իրացմամբ եւ փոխպատվաստմամբ զբաղվող բժշկական կենտրոնի հիմնումը Երեւանում, եգիպտական բամբակի ձեռքբերման նպատակով հայաստանյան մասնագետների գործուղումը Եգիպտոս, երկու երկրներում կազմակերպվող ցուցահանդեսներին մասնակցության միջոցանց արտոնյալ պայմանների տրամադրումը եւ այլն: Եգիպտոսի եւ Հայաստանի առեւտրատնտեսական հարաբերությունների ներկայիս մակարդակը որակելով որպես անբավարար, Կ. Ճշմարիտյանը նշեց նաեւ, որ դրանք զարգացման մեծ հեռանկարներ ունեն: «Եգիպտոսը Հայաստանի համար կարող է դարպաս դառնալ դեպի Արաբական ծոցի եւ աֆրիկյան երկրներ, իսկ Հայաստանը Եգիպտոսի համար՝ դեպի Կովկասյան եւ ԱՊՀ երկրներ»,- նշեց նա:

ԵԱՀ արտգործպետնախարար, միջկառավարական հանձնաժողովի համանախագահ տկն Ֆայզա Ալ Նագան իր հերթին նշեց, որ պայմանավորվածություններ են ձեռք բերվել նաեւ զբոսաշրջության, շինանյութերի, Հայաստան եգիպտական դեղամիջոցների ներկրման եւ այլ ոլորտներում համագործակցության մասին:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ԼՂՀ նախագահի ողջույնի գիրը ՀՌԱԿ 11-րդ ժողովին

ՀՌԱԿ ատենապետ
պրն Ռուբեն Միրզախանյանին,
XI Պատգամավորական ժողովի
պատվիրակներին

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ժողովրդի եւ իշխանությունների անունից ողջունում եմ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության XI Պատգամավորական ժողովի բոլոր մասնակիցներին եւ մաղթում արդյունավետ աշխատանք:

ԼՂՀ անկախության հռչակման պահից մենք միշտ զգացել ենք հայկական ավանդական Ռամկավար Ազատական կուսակցության եւ նրա ղեկավարների անկեղծ աջակցությունն ու գործուն մասնակցությունը մեր հանրապետության հիմնախնդիրների լուծմանը: Համոզված եմ, որ մեր համագործակցությունն ավելի կամրապնդվի ու կընդլայնվի՝ ի շահ համազգային նպատակների:

Հուսով եմ, որ Պատգամավորական ժողովի ընդունած որոշումները կնպաստեն մեր ազգի առջեւ ծառացած օրախնդիր հարցերի լուծմանը եւ Հայաստանի քաղաքական դաշտում ըստ արժանվույն ՀՌԱԿ-ի տեղի ու դերի ամրապնդմանը:

Մաղթում եմ Ձեզ հետագա հաջողություններ:

ԱՐԿԱԴԻ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ

ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ

Եվրախորհրդի դիտորդները տեղական ընտրությունները դրական են գնահատում

Սկիզբը էջ 1

խնդիրները, որ դիտորդները նշեցին, վերաբերել են ընտրացուցակներում տեղ գտած անճշտություններին, ընտրատեղամասերի հասանելիությանը (Կոնգրեսի փոխնախագահ Կալին Կասալին Քիրիստն նշեց Գյումրիում 20 ընտրատեղամասերի հասանելիության փաստը), եւ ավտոբուսներով մարդկանց ընտրատեղամասեր բերելու, հաշմանդամների քվեարկության խոչընդոտներին առնչվող փաստերը:

Քրիստոֆեր Նյուբըրին նշեց նաեւ նախընտրական գրավի պատճառով առաջացած դժվարությունները գյուղական համայնքներում, ինչը թեկնածուների համար չառաջադրվելու պատճառ է եղել: Ընդհանրապես շատ են եղել նաեւ համայնքները, որոնց ղեկավարի պաշտոնի համար մրցակցություն չի եղել:

Չնայած ընտրացուցակներում տեղ գտած անճշտություններին, դրանք 99-ի ընտրությունների համեմատ այս տարի ավելի քիչ էին: Երեւանում, օրինակ, դասական կարգով ընտրելու իրավունքը վերականգնելու գործընթացը եւս հարթ էր ընթանում: Բերված խախտումների օրինակներն ավելի շատ Գյումրուն էին վերաբերում:

Ըստ պատվիրակության ղեկավարի, հանձնաժողովների հետ թրեյնինգ անցկացնելու կարիք կա, բացի այդ ոստիկանության դերը ընտրություններին օրենքով ավելի հստակ ամրագրում պետք է ստանա: Քրիստոֆեր Նյուբըրին ափսոսանք հայտնեց, որ այս անգամ եւս Երեւանի քաղաքապետի ընտրություններ չկայացվեցին, այդ պաշտոնը շարունակում է նշանակովի մնալ:

Եվրախորհրդի դիտորդները նշեցին նաեւ, որ հոկտեմբերի 20-ի ընտրություններին ընտրողների մասնակցությունը նույնիսկ 50 տոկոսից ցածր է եղել:

Ընդհանուր առմամբ, սակայն, դիտորդական առաքելությամբ Հայաստանում գտնվող Եվրախորհրդի ներկայացուցիչները բավարարված էին ընտրություններից՝ դրանք համարելով ժողովրդավարական ինստիտուտների ամրապնդում տեղերում:

Հայաստանում ընտրությունների ազատությունն ու արդարությունը, ինչպես նաեւ ժողովրդավարական գործընթացը գնահատող ամբողջական զեկույցը Եվրախորհրդի Եվրոպայի տեղական եւ շրջանային իշխանությունների Կոնգրեսը կհրապարակի նոյեմբերի 13-ից հետո:

Մինչ ընտրությունների ամփոփումը Եվրախորհրդի դիտորդները հանդիպեցին կուսակցությունների հետ

Մինչ մամլո ասուլիսը, Եվրախորհրդի դիտորդները Թեքեյան կենտրոնում հանդիպեցին նաեւ Հայաստանի քաղաքական ուժերի եւ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին գնահատական տալուց առաջ նաեւ նրանց կարծիքները լսելու: Հանդիպմանը հրավիրված 11 քաղաքական կուսակցություններից եւ 10 հասարակական կազմակերպություններից եկել էին 8 քաղաքական եւ 2 հասարակական կառույցների ներկայացուցիչներ:

Նախ նշենք, որ ավանդական կուսակցություններ ՀՌԱԿ-ը, ՀՅԴ-ն եւ Կոմկուսը հանդիպմանը չէին մասնակցում: Ինչպես ավելի ուշ տեղեկացանք ՀՌԱԿ գրասենյակից, ռամկավարները հանդիպմանը մասնակցելու հրավերը մերժել էին՝ Եվրախորհրդի պատվիրակության մեջ թուրք դիտորդի ներկայության պատճառով, այն դեպքում, երբ Թուրքիան մեր դիտորդներին արգելում է մասնակցել իրենց ընտրություններին:

Մյուս կուսակցությունները՝ ՀՀԿ-ն, ՀԺԿ-ն, ԱԺՄ-ն, ԺԴԿ-ն, ԼԴԿ-ն, «Ինքնորոշում» միավորումը, «Արժանապատիվ ապագան», «Օրինաց երկիրը» հիմնականում կուսակցության առաջնորդներով չէին ներկայացած:

Դիտորդներն առանձին-առանձին լսեցին յուրաքանչյուր կառույցի ներկայացուցչի կարծիքը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների վերաբերյալ: Կարծիքները համապատասխան էին. իշխանամետ կուսակցությունները, չնայած եւ խախտումներ նշելով, այնուամենայնիվ, ընտրություններն ընդհանուր առմամբ հաջողված գնահատեցին: Իրենց ընդդիմադիր անվանող կուսակցություններն էլ ճիշտ հակառակ կարծիք ունեին եւ ընտրությունները համարում էին կեղծիքներով լեցուն:

Հանդիպումը վեճի եւ փոխադարձ վիրավորանքների վերածեցին «Ընտրություն եւ ժողովրդավարություն» ՀԿ ղեկավար, ՀՀՇ-ի կողմից երաշխավորված եւ ՀՀԿ ներկայացուցիչները՝ չնայած անպատեհ իրավիճակին:

Ա. Հ.

Նախնական տվյալներով՝ մոտ 46 տոկոս մասնակցություն

ԿԸՀ նախնական տվյալներով, հոկտեմբերի 20-ին կայացած ընտրություններին մասնակցել է ընտրողների ընդհանուր թվի մոտ 46 տոկոսը: Հաղթած թեկնածուների հիմնական մասը անկուսակցական է, ի դեպ, գործող համայնքապետների զգալի մասն ուղղակի վերընտրվել է:

Երեւանում մասնակցությունը կազմել է մոտ 34 տոկոս:

Այստեղ, մայրաքաղաքի 5 համայնքներում համայնքի ղեկավարի ընտրություններում, ըստ ԿԸՀ-ի, ձայները բաշխվել են հետեւյալ կերպ.

Ավան	
Գառնիկ Սուքիասյան	3218 ձայն
Հարություն Մարգարյան	8467
Արաբկիր	
Լեւոն Հարությունյան	10716
Հովհաննես Շահինյան	8053
Ֆելիքս Յայլոյան	7269
Արոտ Մովսիսյան	3229
Մանվել Սարիբեկյան	929
Նուբարաշեն	
Ռոբերտ Աստրյան	1503
Խաչիկ Գասպարյան	705
Հարություն Օհանյան	685
Էրեբունի	
Միեր Սեդրակյան	ընտրողների 62,8 տոկոսը
Կենտրոն	
Արարատ Զուրաբյան	10139 ձայն
Գագիկ Բեգլարյան	21901
Յուրի Ղազարյան	71
Ռոլանդ Բոյնագրյան	123
Արմեն Աղինյան	108
Արման Մարտիրոսյան	402

Ինչպես տեղեկացրին նաեւ ՀՌԱԿ գրասենյակից, կուսակցության անդամ եւ կուսակցության աջակցությունն ունեցող թեկնածուներից 19-ը ընտրվել են գյուղապետ, 16-ը՝ ավագանու անդամ, քաղաքապետ են ընտրվել Սիսիանում եւ Կապանում (Սյունիքի մարզ), Արթիկում (Շիրակի մարզ), Տաշիրում եւ Ախթալայում (Լոռու մարզ), Մեծամորում (Արմավիրի մարզ), Մասիսում (Արարատի մարզ):

Ա. Հ.

ԳՅՈՒՄՐԻ

Էական ընտրախախտումներ առայժմ չեն արձանագրվել

Գյումրու քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանը, ըստ կայացած ընտրությունների նախնական արդյունքների, ձայների գերակշիռ առավելությամբ վերընտրվել է քաղաքի համայնքի ղեկավար: Նրա օգտին գրանցվել է 28656 քվե կամ ընտրությանը մասնակցած քաղաքացիների ձայների ընդհանուր թվի 72.2 տոկոսը: Ղուկասյանի մրցակից երկու թեկնածուներից Լեւոն Գալստյանի օգտին գրանցվել է 4694, Մարտին Զիլֆիմյանի 4669 ձայն (համապատասխանաբար 11,8 եւ 11,7 տոկոս): Ընտրվել են նաեւ համայնքային ավագանու 15 անդամներ:

Գյումրիում քվեարկությանը մասնակցել է մոտ 39,7 հազար մարդ կամ ընտրողների ցուցակային թվի 34,3 տոկոսը: Քվեարկության ընթացքի հետ կապված լուրջ խախտումներ չեն արձանագրվել: Քաղաքն ընդգրկող 47-րդ ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովում առայժմ ստացվել էր 1 բողոք քաղաքապետի թեկնածու Լեւոն Գալստյանից կապված ընտրացուցակների հետ, եւ 2 բողոք ավագանու անդամության թեկնածուներից: Ինչպես հանրապետության շատ համայնքներում, այնպես էլ այստեղ բազմաթիվ էին ընտրացուցակների անճշտությունները: Լուրջ խնդիր էր առաջացրել ժամը 18-ից հետո քաղաքի մի հատվածի մեկ տասնյակ տեղամասային կենտրոններում էլեկտրական հոսանքի անջատումը, որի հետեւանքով որոշ տեղամասերում քվեատուփը նույնիսկ ժամը 22-ին դեռ չէր բացվել:

Շիրակի մարզում հոկտեմբերի 20-ին տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններ են կայացել 93 համայնքներում: Հատկանշական է, որ շատ համայնքներում վերընտրվել են գործող համայնքապետները: Ըստ նախնական տեղեկությունների, մարզի մյուս համայնքներում եւս լուրջ ընտրախախտումներ չեն արձանագրվել: Հետաքրքրական արդյունք է գրանցվել Նախկին Ախուրյանի շրջանի Քեթի գյուղում, որտեղ համայնքապետի երկու թեկնածուները ստացել են հավասար թվով՝ 208 ական ձայն: Ըստ «Շանթ» հեռուստատեսության հաղորդած տեղեկության, զավեշտական դեպք է արձանագրվել գյուղական մեկ այլ համայնքում. Թեկնածուներից մեկը չի ստացել ոչ մի ձայն, չնայած ընտրությանը մասնակցել են նաեւ ինքը թեկնածուն ու նրա ընտանիքի անդամները:

Գ. Մ.

ՀԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնականում ընտրացուցակային խախտումներ

Չնայած ԿԸՀ նախագահ Արտակ Սահրադյանի այն հավաստմանը, որ ընտրացուցակներն այս անգամ ավելի քիչ թերացումներ եւ բացթողումներ պիտի ունենային, ընտրացուցակներում իրենց անունները չէին գտնում ոչ քիչ թվով ընտրողներ:

Մասնավորապես, Կենտրոն համայնքում քվեարկության ժամանակ մեզ դիմեցին քաղաքացիներ, որոնք բողոքում էին ոչ միայն ընտրացուցակներում չներառվելուց, այլեւ դասական կարգով եւ դատարան գնալու պարտավորությամբ իրենց ընտրական իրավունքը վերականգնելուց:

Բացի ընտրացուցակային «անճշտություններից», հետաքրքրական էին երբեք ոչ սովորական իրադարձություններ: Նախ, Արաբկիր համայնքի ավագանու անդամի թեկնածու Սամվել Խալաթյանի ազգանունը քվեաթերթիկներում դարձել էր Խաչատրյան: Երեկ, ժամը 18-ի դրությամբ, երբ մենք Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի շենքի մոտ հանդիպեցինք թեկնածուի համախոհներին, նրանք մեզ հայտնեցին, որ մինչեւ այդ ժամը դիմել էին թե՛ համայնքի ղեկավարին, թե՛ ընտրատարածքային հանձնաժողովին: ԿԸՀ շենքի մոտ էլ հայտնվել էին ինչ-որ բան փոփոխելու հույսով:

Սամվել Խալաթյանի համախոհները նաեւ ասացին, որ իրենց առաջարկել են, ցանկության դեպքում, քվեարկել Խաչատրյանի օգտին, իսկ ձայները կգնան Խալաթյանին:

Երկրորդ դեպքը՝ Վանաձորի գործող քաղաքապետ Սամվել Դարբինյանը քվեարկության օրը, ժ. 13-ին ելույթ է ունեցել տեղական «Լոռի» հեռուստաալիքով եւ կոչ է արել կատարել ճիշտ ընտրություն:

Սա, անշուշտ, ընտրական օրենսդրության կոպիտ խախտում է:

Երրորդ դեպքն ամենաարտառոցն էր: Ինչպես երեկ տեղեկացանք ԿԸՀ մամլո քարտուղարից, Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիսի տարածաշրջանի Ծովինար համայնքի ղեկավարի ընտրությունն ուղղակի չէր սկսվել: Համայնքի 500-ից ավելի ընտրողներ չէին քվեարկել, քանի որ 2 տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներն էլ, պատճառաբանելով կնիքների օգտագործած ու քվեաթերթիկների անհավասարաչափ լինելը, որոշել էին ընտրությունները չսկսել: Չնայած ԿԸՀ բացատրություններին, որ հին կնիքներն ու անհավասար չափերի քվեաթերթիկները հիմք չեն նման որոշման համար, Ծովինար համայնքում ընտրությունները այդպես էլ չեն սկսվել:

Համաձայն օրենսդրության, համայնքում ընտրություններ կկայանան 30 օրից՝ տեղամասային ընտրական նոր հանձնաժողովներով եւ նոր թեկնածուների առաջադրմամբ:

Այսպիսով, թերեւս, տեղական այս ընտրություններն ապացուցեցին, որ ընտրացուցակների խնդիրները դեռեւս շատ են եւ լուծման այլ, մինչ այսօր չկիրառված միջոցներ են պահանջում:

Ա. Հ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս. 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն
/հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն
/հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ»-ի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Պատգամավորները հավաքում են ճամպրուկները

ԱԺ-ն մատնվում է անգործության

Երեկ խորհրդարանը նոկդաունի մեջ էր։ Որքան էլ տարօրինակ թվա, հուժկու հարվածը հասցրել էին հոկտեմբերի 20-ին տեղի ունեցած տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները։

Որքան խորհրդարանական, այսինքն՝ քաղաքական ուժերի կաղն այդ ընտրությունների հետ դրանց նկատմամբ հետաքրքրության մեծացման տեսակետից ողջունելի է, այնքան վտանգավոր է դառնում դրա կործանարար ազդեցությունը խորհրդարանական բնականոն գործունեության նկատմամբ։

Հստակ կարելի է ֆիքսել, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններով սկսվեց մի գործընթաց, որը հայտնի է «ճամպրուկային տրամադրություններ» բնորոշմամբ։

Այսպես՝ 131 պատգամավորից երեկ գրանցվեցին 85-ը միայն, ինչը լիովին բավարար էր եռօրյան սկսելու համար։ Սակայն օրակարգ հաստատելիս պարզվեց, որ դահլիճում գրանցվածների կեսն անգամ չկա։ Դրա հետեւանքով օրակարգի առաջին եւ երկրորդ մասերը, որոնք պետք է հաստատվեին քվեարկությամբ, չհաստատվեցին։ Չէր հերիքում անհրաժեշտ 44 պատգամավորի ներկայությունը։

ԱԺ փոխնախագահ Տիգրան Թորոսյանը, փորձելով պահպանել կանոնակարգի պահանջները, հայտարարեց առաջին մասում ընդգրկված օրենսդրական նախագծերն առանձին-առանձին քվեարկության դնելու մասին։ Սակայն դա օգնել չէր կարող, որովհետեւ երկու անգամ ընդմիջումները նույնիսկ չօգնեցին անհրաժեշտ թվով պատգամավորների ներկայությունը նիստերի դահլիճում։

Հատկանշական է, որ բացակայում էին հիմնականում խորհրդարանական մեծամասնության ներկայացուցիչները։ Եվ չնայած դրան, խորհրդարանական այդ հատվածը ներկայացնող ԱԺ փոխնախագահ Տիգրան Թորոսյանը փորձում էր մեղավորներ փնտրել այլ շրջանակներում եւ բորբոքված խոսում էր, թե գրանցվելով եւ նիստին չներկայանալով որոշ պատգամավորներ պարզապես տապալում են ԱԺ գործունեությունը։ Հիշեցնենք, որ նախորդ եռօրյային նույն, քվորում չապահովելու պատճառով 16 քննարկված նախագծերի քվեարկությունը չէր կայացել։ Թերեւս այս հանգամանքը նկատի ուներ Աղասի Արշակյանը, երբ ելույթ ունենալով՝ նշեց, որ ցանկացած դեպքում խորհրդարանում ստեղծված բոլոր իրավիճակների պատասխանատուն ԱԺ մեծամասնությունն է, եւ նա է մեղավորը նման անհեթեթ իրավիճակի համար։

Իրականում, սակայն, բոլորը ստեղծված իրավիճակը բացատրում էին նախորդ օրվա ընտրություններով։ «Միշտ էլ ենթադրելի, կանխատեսելի էր, որ ԱԺ պատգամավորները տարվելու են ընտրական, կազմակերպական խնդիրներով, եւ դժվար է ակնկալել, որ Ազգային ժողովը կկարողանա առաջիկայում նորմալ աշխատել։ Դա, իհարկե, ցավալի է։ Լավ կլիներ գոնե այս նստաշրջանն ավարտվեր, կամ գործընթացն սկսվեր հունվարից հետո։ Այստեղ մեկ հանգամանք եւս կա։ Ի վերջո, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններն էին, եւ բոլորի մտահոգությունը կապված էր դրա հետ։ Մարդիկ աշխատել են եւ մի տեսակ այլ մթնոլորտում են։ Եվ խորհրդարան գալու հավես մեծ մասը պարզապես չունի», այսպես բնորոշեց ստեղծված իրավիճակը ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար Աղվան Վարդանյանը։

Եթե հաշվի առնենք քաղաքական ուժերի ավելի մեծ հետաքրքրությունը ԱԺ եւ նախագահական ընտրությունների հանդեպ եւ նրանց խոստումները, ապա պետք է այսօրվա օրինակով եզրակացնել, որ ներկա եւ եկող նստաշրջանների ընթացքում պատգամավորների հավեսն ընդհանրապես կկորչի։ Սակայն դրա դեմն առնելու միակ հնարավորությունը գտնվում է հենց «անհավես խորհրդարանի» ձեռքում՝ ինքնալուծարումը, որին երբեք ԱԺ-ն չի գնա։ Պատգամավորների «անհավեսության» գլխավոր պատճառը թերեւս այն է, որ նախագահն այլեւս իրավունք չունի լուծարելու այս գումարման Ազգային ժողովը։

Մնում է համբերությամբ սպասել, թե երբ է վերջապես «անհավեսության» հետ նաեւ սպառվելու այս խորհրդարանի լիազորությունների ժամկետը։

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

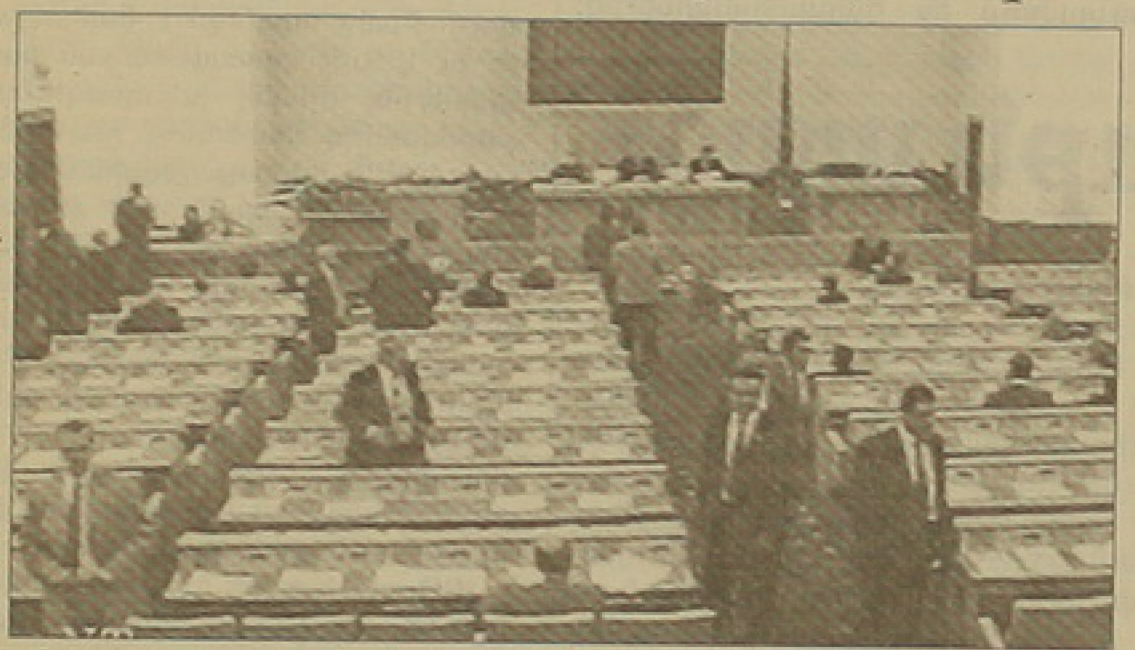

ԿԸՀ նոր շենքում՝ նոր կանոննե՞ր

Լրատվամիջոցներին հավատարմագրելու գործընթացի տրամաբանությունը շատ պարզ է։ Հավատարմագիրն ազատում է ավելորդ քաշքշուկներից։

Նույն այդ հավատարմագիրը հնարավորություն է տալիս մուտք գործել, օրինակ, ԿԸՀ շենք առանց անհարկի զգուշացումների եւ զանգերի։ Ի վերջո, հավատարմագիրը ժամանակավոր անցագիր է եւ զանգով հաստատվող անցագրերից տարբերվում է հենց նրանով, որ շենք մուտք գործելու համար նախապես պայմանավորվելու կարիք չկա։

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, նոր շենք տեղափոխվելով, հավանաբար, նոր կարգուկանոն է մտցրել։ Այլապես ինչպե՞ս բացատրել այն փաստը, որ երեկ ԿԸՀ պահակակետի ոստիկանները կանգնեցրել էին մի քանի հավատարմագրված լրագրողների՝ հարկադրելով նախ զանգահարել մամլո քարտուղարին եւ միայն նրա միջոցով հայտնվել Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նոր շենքում։

Նման կարգը նշանակում է, որ հավատարմագրումն անիմաստ, անհարկի «միջոցառում» էր, որն օրենսդրական պահանջ լինելով հանդերձ՝ զուրկ է սեփական բովանդակությունից։

Բովանդակություն չունեցավ նաեւ ժ. 16-ին Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի մամլո քարտուղարի սենյակում մոտ 40 րոպե սպասելը։ Հանձնաժողովն առ այդ պահը ոչ մի տեղեկություն չկարողացավ տրամադրել։

Հանձնաժողովի փոխարեն «պերճախոս» գտնվեց շենքի միլիցիայի ավագ լեյտենանտ, ԿԸՀ պահակակետի աշխատակից Գրիգոր Սաղաթելյանը (այսպես ներկայացրին մյուս աշխատակիցները)։ Նա, ստուգելով իմ **«Ազգի»** թղթակցի հավատարմագիր կոչվածը, որոշեց, որ կարող է եւ իրավունք ունի որեւէ կերպ վերաբերմունք արտահայտել հավատարմագրին սոսնձված նկարի եւ բնօրինակի, այսինքն՝ իմ միջեւ համեմատության շահեկան լինելու կապակցությամբ։

Իհարկե, ցանկալի եւ օգտակար կլիներ լսել Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահի կարծիքը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների արդյունքների մասին եւ ոչ թե ոստիկանի «գեղագիտական» ճաշակի «մեկնաբանությունը»։ Սակայն այդ պահի դրությամբ ստացվեց, որ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի շենքում աշխատողներից ինչ-որ բան կարող էր ասել միայն միլիցիայի ավագ լեյտենանտը։

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հ. Գ. Ոստիկանին ի պատասխան նշեմ, որ իր կարծիքը հետաքրքրություն չի ներկայացնում, առավել եւս՝ իգական սեռի համար։

ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐ

Բարձրագույն կրթության նոր օրինագիծը նախատեսում է արմատական փոփոխություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Բարձրագույն կրթության մասին օրենքի նախագծին առնչվող որոշ սկզբունքային հարցերի էր նվիրված հոկտեմբերի 21-ի քննարկումը՝ մասնակցությամբ եվրախորհրդի փորձագետների եւ օրինագիծը մշակող մասնագետների։

Ինչպես նշեց ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանը, բարձրագույն կրթության ոլորտում վերջին տարիների համակարգային փոփոխությունները Հայաստանում, ինչպես եւ մյուս նախկին խորհրդային հանրապետություններում, կատարվել են հիմնականում ներքին ռեսուրսների հաշվին։ Բարձրագույն կրթության օրինագիծը ենթադրում է, նախեւառաջ, պահպանել խորհրդային տարիների կրթական որակը, եւ երկրորդ, բարձրագույն կրթությունը համարժեք դարձնել միջազգային չափանիշներին։ Նոր նախագիծը ենթադրում է անցում երկաստիճան կրթական համակարգի, բուհական ոտսիմիզացիայի եւ ինքնավարության։

Նախարարը տեղեկացրեց, որ այս քննարկումից հետո նախագիծը մամուլով կներկայացվի հրապարակային քննարկման, իսկ նոյեմբերի երկրորդ կեսին կներկայացվի կառավարություն, ապա նաեւ Ազգային ժողով։

Ամերիկյան դրամաշնորհային ծրագիր ընտանեկան բռնությունից տուժածներին

Առաջին անգամ ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) 476.367 ԱՄՆ դոլար է տրամադրել հայաստանյան «Հելսինկյան ընկերակցություն», «Հայաստանի մայրության ֆոնդ», «Կանանց իրավունքների կենտրոն», «Աջակից», «Մարտունու կանանց համայնքային խորհուրդ», «Հայկական Կարիտաս» հասարակական կազմակերպություններին։ Գումարը տրամադրվել է ընտանեկան բռնությունից տուժածներին ծառայություն տրամադրող կառույցներին օժանդակելու նպատակով։ Այս դրամաշնորհների միջոցով հասարակական կազմակերպությունները հնարավորություն կունենան ընտանեկան բռնություններից տուժածներին տրամադրել ապահով օթեւան, ինչպես նաեւ կատարել որոշակի ծառայություններ՝ դատական գործերի վերահսկում, փաստաբանների եւ դատավորների ուսուցանում, հանրության իրազեկում։

YMCA. Տասը տարի Հայաստանում

Երիտասարդ մարդկանց քրիստոնեական ընկերակցությունների համաշխարհային շարժումը սկիզբ է առել 1844 թ. Լոնդոնում՝ մի խումբ քրիստոնյա երիտասարդների կողմից, որոնց մտահոգում էր երիտասարդության բարոյագույնք պատկերը։ Նպատակ դրվեց նրանց մեջ հոգեւոր արժեքների վերականգնման։ Ներկայումս երիտասարդ մարդկանց քրիստոնեական ընկերակցություններ գործում են աշխարհի 122 երկրներում։

Առաջին հայկական ԵՄՔԸ-ն հիմնադրվել է 1908-ին Ադանայում եւ դադարել է գոյություն ունենալ թուրքական կառավարության հայահալած քաղաքականության պատճառով։ Վերականգնվել է 1992 թ. ու տասը տարվա ընթացքում երկար ճանապարհ անցել։

Օրերս տեղի ունեցավ ԵՄՔԸ Հայաստանում գործունեության տասնամյա հոբելյանին նվիրված միջոցառում։ Հոբելյանի առիթով Հայաստան էին եկել ԵՄՔԸ Վրաստանի, Միացյալ Նահանգների, Շվեյցարիայի ներկայացուցիչները։ Անդրադարձ կատարվեց Հայաստանում իրականացրած ծրագրերին, գործունեության ոլորտներին՝ փախստականների ինտեգրում հասարակության մեջ, օտար լեզուների, համակարգչային ուսուցում, մշակութային, արհեստագործական ուսուցման խմբակներ, մարզական, խաղային ծրագրեր, տարածաշրջանային համագործակցությանն ուղղված գործունեություն եւ այլն։

ԵՄՔԸ Հայաստանի ազգային միության նախագահ Արթուր Ղազարյանը նշեց, որ այսուհետեւ կազմակերպությունը հանդես է գալու ավելի լայն գործունեությամբ։

Մ. Հ.

Հայ եւ թուրք լրագրողները շարունակում են երկխոսությունը

Հոկտեմբերի 20-ին Երեւանի մամուլի ակումբի, Թուրքիայի դիվանագիտական լրագրողների ընկերակցության եւ Վաշինգտոնի ամերիկյան համալսարանի «Հանուն գլոբալ խաղաղության կենտրոնի» նախաձեռնությամբ մայրաքաղաքի «Կոնգրես» հյուրանոցում տեղի ունեցավ հայ եւ թուրք լրագրողների կլոր սեղան։ Հարեւան հանրապետությունից Երեւան էին ժամանել չորս թուրք լրագրողուհիներ, որոնք իրենց հայ գործընկերների հետ բանավեճ-քննարկում անցկացրին հիմնականում երկու թեմաների շուրջ. «Ընտրությունները Թուրքիայում ու Հայաստանում, դրանց լուսաբանումը մամուլում եւ հնարավոր ազդեցությունը հասարակական-քաղաքական կյանքի ու հայ-թուրքական հարաբերությունների վրա», «Տարածաշրջանային խնդիրների լուսաբանումը Հայաստանի եւ Թուրքիայի մամուլում. տարբերություններ եւ ընդհանրություններ»։

Կլոր սեղանին մասնակցում էին ՀՀ ԱԳՆ մամլո խոսնակ Ձյունիկ Աղաջանյանը, Երեւանի մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը եւ Ամերիկայի համալսարանի «Հանուն գլոբալ խաղաղության կենտրոնի» ներկայացուցիչ Ստիվեն Լադեկը։

Հայ եւ թուրք լրագրողներն արդեն 1,5 տարի ակտիվ շփումների մեջ են, սա ութերորդ հանդիպումն էր, մի քանի հանդիպումների մասնակցել են Ադրբեջանի ԶԼՄ ներկայացուցիչներ։

Երեւանում գտնվող թուրք լրագրողուհիների կարծիքով, նոյեմբերի 3-ին Թուրքիայում կայանալիք արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններից լուրջ ակնկալիքներ չպետք է սպասել։ Անկախ նրանից, թե ովքե՞ր կգան իշխանության՝ ազգայնականնե՞րը, ԵՄ-ին անդամակցելու ջատագով ուժե՞րը, հայ-թուրքական հարաբերություններն արմատական փոփոխություններ չեն արձանագրի։ Թուրքերն այս անգամ էլ նկատեցին, որ պաշտոնական Անկարայի համար ամենեւին էլ առաջնային չէ Հայաստանի հետ հարաբերություններ հաստատել-չհաստատելու խնդիրը։ Դա նկատելի է նաեւ թուրքական մամուլի հրապարակումներից. ԶԼՄ-ներում առաջնային են Թուրքիայի՝ ԵՄ-ին անդամակցելու, Կիպրոսի, քրդերի հարցերը, հույն-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումը եւ այլն։ Թուրքիայի համար հայկական քաղաքականությունը տասներորդական խնդիր է, եւ Անկարան հայկական հարցին ուշադրություն է դարձնում արտաքին ճնշումներին դիմակայելու նկատառումներով։

Հայ լրագրողների կարծիքով եւս 2003 թ. Հայաստանի նախագահական, ապա՝ խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքները լուրջ անդրադարձ չեն կարող ունենալ հայ-թուրքական հարաբերությունների վրա, քանի որ Թուրքիան Հայաստանի հետ հարաբերությունների հաստատումը պայմանավորում է Երեւանի համար անընդունելի եւ միջազգային պրակտիկային անհարիր նախապայմաններով։

Անշուշտ, ցեղասպանության հարցը հնարավոր չէր շրջանցել։ Թուրքերի կարծիքով, երկրի ցանկացած կառավարություն չի ընդունի 1915 թ. դեպքերը որպես ցեղասպանություն։ Հարեւան հանրապետության լրագրողները նկատեցին, որ այդ հարցը պետք է թողնել պատմաբաններին։

Թ. Հ.

ԱԶԳ

Իրավիճակ

Երուսաղեմի հայկական գաղութն այսօր

ՀՌԱԿ 11-րդ պատգամավորական ժողովին մասնակցեց ՌԱԿ Երուսաղեմի շրջանակի փոխատենապետ, Հայ երիտասարդաց միության ատենապետ Հակոբ Անդրեասյանը: Առիթից օգտվելով փորձեցինք տեղեկանալ Երուսաղեմի հայ համայնքի արդի խնդիրների եւ այլ հարցերի մասին: Ստորեւ ներկայացնում ենք «Ազգի» թղթակցի հարցազրույցը պրն Անդրեասյանի հետ:

– Հայաստանցիների հետաքրքրությունը Երուսաղեմի գաղութի հանդեպ վերջին ամիսներին բազմապատկվեց հասկանալի պատճառներով: Ի՞նչ կպատմեք գաղութի աշխարհիկ համայնքի մասին:

– Հայկական գաղութի սկիզբը, պատմական որոշ տվյալների համաձայն, համարվում է Քրիստոսի ծննդյան ժամանակաշրջանը: Երբ հռոմեական կայսրությունը գրավել է Երուսաղեմը, այնտեղ բերվել է նաեւ հայկական զորախումբ, եւ Սիոնի լեռան վրա տեղակայվել է հայկական ճամբարը: Ըստ հնագիտական վերջին պեղումների, Քրիստոսից հետո Երուսաղեմում գոյություն է ունեցել զարգացման բարձր աստիճանի հասած հայկական համայնք: Հայտնաբերված հնագույն խճանկարները ապացուցում են, որ Հին քաղաքի Դամասկոսի դարպասի մոտ եղել է առաջին սիմվոլիկ գերեզմանը: «Թռչունների խճանկարի» վրա հայտնաբերվեց հայերեն արձանագրություն՝ «Այստեղ թաղվածները միայն Աստծուն են ծանոթ»:

Ավելի ուշ հայերն սկսել են Երուսաղեմ այցելել որպես ուխտավորներ, եւ տեղում առաջացել են փոքր գաղութներ: Այսպես, Հայոց վանքը հիմնվեց Ս. Հակոբ եկեղեցու ընդարձակ տարածքի վրա եւ այսօր մեծ թաղամաս է կազմում: Կիլիկյան թագավորության օրոք, Խաչակիրների արշավանքների ժամանակ Երուսաղեմ եկան հայ զինվորներ եւ բնակություն հաստատեցին Հին քաղաքի Սիոնի դարպասի մոտ: Գաղթականների երրորդ ալիքը եկավ Հայոց ցեղասպանությունից հետո, իսկ Խորհրդային Միության փլուզումից հետո Իսրայելում կազմավորվեց նոր գաղութ թվով 13000 հայ, որը բնավ կապ չունի Հին քաղաքի գաղութի հետ:

Երուսաղեմի հայոց վանքը հոգեւոր եւ մշակութային կարեւոր կենտրոն է աշխարհում: Այնտեղ ստեղծել ենք մի փոքրիկ Հայաստան իր եկեղեցիներով, ակումբներով, դպրոցով, մշակույթով: Դժբախտաբար, գաղութը վերջին տարիներին դժվար օրեր է ապրում: Երկրի քաղաքական անկայունությունը, անշուշտ, մեծապես ազդում է հայերի նյութական եւ հոգեկան վիճակի վրա: Բնակչության հիմնական մասի աշխատանքը պայմանավորված է տուրիզմով, որն այսօր զգալիորեն նվազել է: Դժվար է հավատալ, որ կարճ ժամանակում խնդիրը կկարգավորվի, բայց, ինչ արած, հույսով ապրում ենք:

– Երուսաղեմում գործում են երկու ավանդական կուսակցությունները՝ ՌԱԿ-ը եւ ՀՅԴ-ն: Ինչպե՞ս կբնութագրեք նրանց գործունեությունը:

– Նախ ասեմ, որ ամենամեծ դերը գաղութի բարօրության համար կատարում է պատրիարքարանը, որը, սակայն, ցավոք, համայնքի բնակիչներին բնակարանով, աշխատանքով եւ դպրոցով ապահովելով, իր գործն ավարտած է համարում: Մինչդեռ կենսական շատ հարցեր դեռեւս պատշաճ լուծում չեն ստացել: Երուսաղեմում գործող երկու կուսակցություններն էլ իրենց դերը կատարում են լիովին: Դժվարություններ շատ կան, բայց համառորեն հետամուտ ենք մեր նպատակների իրականացմանը: ՌԱԿ-ը քաղաքական կուսակցություն է եւ, բնականաբար, զբաղվում է քաղաքական գործերով, իսկ ՌԱԿ-ի մշակութային-երիտասարդական թեւը՝ Հայ երիտասարդաց միությունը, մշակութային, մարզական, թատերական, արմենական աշխատանքներ է իրականացնում, Արմենական շարժման մեջ ընդգրկված երիտասարդների մեջ սերմանում է հայրենասիրություն եւ ազգային գաղափարախոսություն: Վերջերս մեծ հանդիսությամբ նշեցինք մեր կուսակցության 80-ամյակը, իսկ սեպտեմբերի 21-ին ազգային տոնախմբություն կազմակերպեցինք վանքի բակում:

– Իսկ որո՞նք են համայնքին ամենից շատ հուզող խնդիրները:

– Դրանցից մեկը վանքում գործող հանրակրթական Թարգմանչաց դպրոցի կրթական մակարդակն է: Որոշ ծնողներ նախընտրում են օտարալեզու դպրոցները, պատճառաբանելով, որ հայկական դպրոցը դուրս է մնում երկրի պահանջներից: Պետք է զարգացման ճիշտ ճանապարհ ընտրել եւ դպրոցի հեղինակությունը բարձրացնելով՝ հետ բերել հեռացած աշակերտներին: Գաղութում մեծ թիվ են կազմում գործարարներն ու արհեստավորները: Շատ քիչ են եբրայերենին լավ տիրապետող մտավորականները, որի պատճառով էլ համայնքը մի տեսակ դուրս է մնացել Իսրայելի հասարակական-քաղաքական կյանքից: Եթե հրեաների նախորդ սերունդը քիչ թե շատ գիտեր հայերի մասին, ապա նոր սերունդը, որը խուսափում է Հին քաղաք այցելելուց, բացարձակապես գաղափար չունի: Թարգմանչաց դպրոցն ավարտողներից դժբախտաբար քչերն են ընդունվում Եբրայական համալսարան, քանի որ չեն ստանում համալսարանի պահանջներին համապատասխան գիտելիքներ:

– Մինչեւ պաղեստինյան ինթիֆադան Երուսաղեմը տուրիզմի հսկա կենտրոն էր, որտեղ կարելի էր քարոզչական մեծ աշխատանք ծավալել հայ ժողովրդի պատմության եւ ցեղասպանության մասին տեղեկագրեր տարածելով: Ինչո՞ւ դա չարվեց:

– Մի քանի անգամ փորձեցինք նման գործունեություն սկսել, սակայն դա չիրականացավ: Պատրիարքարանը մի քանի լեզուներով լույս ընծայեց Երուսաղեմի հայկական եկեղեցիների պատմությունը: Մի տեսակ վախ կա օտարների չափից դուրս ելումուտից, որի պատճառով էլ Ս. Հակոբ եկեղեցին օրվա ընթացքում ընդամենը կես ժամ է բաց, եկեղեցու դռները գոց տեսնելով զբոսաշրջիկները հաճախ այլեւս չեն գալիս:

– Դուք զբաղվում եք նաեւ խեցեգործական արվեստով: Երուսաղեմում պահպանված հայոց հինավուրց խեցեգործական արվեստը մինչ օրս ներկայացված չէ Հայաստանում: Ունե՞ք այդպիսի նպատակ:

– Հայկական խեցեգործական արվեստը Երուսաղեմ է հասել 1919 թ., երբ Պաղեստինում տիրապետություն հաստատած անգլիացիները Օմարի մզկիթը վերանորոգելու նպատակով Քյոթահիայից հրավիրեցին այնտեղ մեծ ճանաչում ունեցող խեցեգործ հայ վարպետների: Անվանի խեցեգործներ Օհանիսյաններն իրենց հետ բերեցին Քարքաշյաններին եւ Բալյաններին, որոնց աշխատանքներն այդ ժամանակվանից ի վեր հայտնի դարձան եւ գրավեցին ոչ միայն տեղաբնակներին, այլեւ զբոսաշրջիկներին: 70-ական թվականներից ասպարեզ եկավ խեցեգործների նոր սերունդ, որը հետեւելով նախորդներին, մահմեդական աշխարհին դուր գալու համար պահպանեց ընդունված զարդանախշերն ու գունատոնները: Ի հակադրություն նրանց, ես նախընտրեցի միմիայն հայկական զարդանախշերը՝ դրանք վերցնելով միջնադարյան մանրանկարիչների աշխատանքներից: Երուսաղեմի խեցեգործական արվեստը ժամանակի ընթացքում տարածվեց ու ճանաչելի դարձավ Իսրայելում եւ աշխարհի տարբեր երկրներում: Ցավոք, մինչ այսօր այն անհասանելի է հայաստանցիներին: Հուսանք, որ զբոսաշրջության զարգացմանը զուգընթաց Հայաստանում կծաղկի նաեւ Երուսաղեմի խեցեգործական արվեստը, քանզի հրաշալի վարպետներ կան այստեղ:

– Տարածված կարծիք կա, որ Երուսաղեմի հայերը խուսափում են հայաստանցիներից: Ի՞նչ կասեք այդ մասին:

– Վերջին հոսքի ժամանակ Հայաստանից շատերը եկան Իսրայել կեղծ փաստաթղթերով, իրականում քիչ էին խառն ամուսնության դեպքերը: Նրանք գալիս են իբրեւ հրեաներ՝ միանգամից դառնում երկրի քաղաքացի եւ թվում է, թե որեւէ օգնություն չպետք է ակնկալեն մեզանից: Մինչդեռ պատկերն այլ է, շարունակ դիմում են պատրիարքարանին եւ այլոց՝ հայցելով նյութական օգնություն եւ աշխատանք: Հենց այստեղ էլ կանաչ խոսքը չոր խոսքի հետ այրվում է: Այժմ տարբեր առիթներով ժամանակավոր Երուսաղեմ եկող հայաստանցիներից պահանջում ենք երաշխավորագիր, իմանալու համար, թե ում հետ գործ ունենք: Հատկապես շատ էին տուրիստական խմբերից փախուստի դեպքերը: Հիմա Հայաստանից ուխտավորներ գրեթե չեն գալիս Երուսաղեմ, քանի որ Իսրայելը պահանջում է գրավ դնել 5000 դոլարին համարժեք գումար:

– «Պարոն Տեր» բռնագրավումը մեծ հուզումներ առաջացրեց Հայաստանում եւ սփյուռքում: Կարելի՞ է վերջնական համարել խնդրի լուծումը:

– Այո, հարցը վերջնականապես լուծվեց ի նպաստ մեզ: Պաշտպանական պատը կկառուցվի ոչ թե «Պարոն Տեր» կենտրոնում, այլ ծայրամասում՝ քիչ վնաս հասցնելով կալվածքին: Դեռեւս կան մուտքի թույլտվության, սահմանների ճշտման հարցեր: Պատը մեր սահմանի մեջ է եւ հետագայում քանդվելու պարագայում հողատարածքը կրկին մերն է: Ի դեպ, ՀՌԱԿ-ը միակ կուսակցությունն էր, որն անմիջական կապ հաստատեց Երուսաղեմի ՌԱԿ-ի շրջանակի հետ եւ կարեւոր ներդրում ունեցավ հարցի լուծման մեջ:

Իսրայելի կառավարությունն այսօր քաջ գիտի, որ հայերն ունեն ազգային միասնություն եւ անհրաժեշտ է վարել խելամիտ քաղաքականություն սուր միջադեպերից խուսափելու համար:

– Գո՞հ եք ՀՌԱԿ 11-րդ Պատգամավորական ժողովի աշխատանքներից:

– Համագումարն ընթացավ մեծ հաջողությամբ: Համոզված եմ, որ մասնակցելով Ազգային ժողովի առաջիկա ընտրություններին, կուսակցությունը մեծ դեր կունենա Հայաստանի քաղաքական կյանքում: Մեր գլխավոր նպատակը Հայաստանը ՌԱԿ-ի կենտրոնը դարձնելն է՝ կուսակցության գաղափարախոսության շուրջ միաբանաբար համախմբվելու եւ ի շահ հայրենիքի գործելու գիտակցումով:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Արմենական-արիական շարժման անդամ երիտասարդների եւ պատանիների բանակումը «Պարոն Տեր» մոտ:

Հայաստանի անկախության տարեդարձ. 2002 թ. սեպտ. 21. Հայոց պատրիարքարան: Ձախից աջ ՌԱԿ ատենապետ Հ. Շյոհմալյանը, Երուսաղեմում Հունաստանի հյուպատոս Էլենի Սուրանին, Թորգոմ պատրիարք Մանուկյանը, Իսրայելում Հունաստանի դեսպան Պանայոտիս Զողրաֆոսը եւ Հ. Անդրեասյանը:

ՌԵՊԼԻԿ

Ասված խոսքի եւ ճնճղուկի մասին

Մի քանի տարի առաջ «Իզվեստիան» փոքրիկ հոդված էր տպագրել արտասանված խոսքի մասին, որ ճնճղուկի պես չի կարող թռչել հեռանալ...

Խորհրդարանի մեր պատգամավորների առջեւ նախարարի մի քանի ելույթները հիշեցնում են այդ «խոսք ճնճղուկը»: Բայց ամեն ինչ հերթով:

Ճապոնական Օկինավա կղզու ամերիկյան ռազմական բազայի երեք զինծառայող տաքսի են նստեցնում 12 տարեկան մի ճապոնուհու, տանում ամայի վայր եւ բռնաբարում: Աղջիկը բողոքում է, ճապոնական հասարակությունը՝ փոթորկվում: Բանը հասնում է Ճապոնիայի եւ ԱՄՆ-ի կառավարական մարմիններին: Այստեղ իր պարզունակ թոթովանքով փորձում է խելոք ծեւանալ ԱՄՆ-ի Խաղաղօվկիանոսյան նավատորմի հրամանատար Ռիչարդ Մակին. «...հիմար էին դրանք... փո[illegible]կային մի պոռնիկի՝ տաքսուց էժան կնստեր...»: Ընդամենը այդ մի արտահայտությունն ասված էր կոլեկտիվի շրջանում: Լրագրողները տեղեկությունը հասցնում են հասարակությանը, եւ երկու օր հետո նավատորմի հրամանատարին հայտնում են, որ նա այլեւս հրամանատար չէ:

ԱՄՆ-ում հայտնի գեներալ Շվարցկոպֆը՝ «Փոթորիկ անապատում» գործողության ղեկավարներից մեկը, փորձեց, փորձե՜ց... անուղղակի, մեղմ տոնայնությամբ քննադատել գերագույն գլխավոր հրամանատարին (երկրի նախագահին) եւ հաջորդ օրը ստիպված պաշտոնաթող եղավ: Նույն բախտին արժանացավ օդուժի մի գեներալ, որ համարձակվել էր անբարյացակամորեն արտահայտվել հենց նոր նախագահական աթոռին նստած Բիլ Քլինթոնի մասին: Իրավունքի խախտում չկա՛, ոչ: Երկրի բանակում ծառայում են մարդիկ, ովքեր երկիրը պաշտպանում են կառավարության ղեկավարությամբ: Եթե զինվորականը մտադրություն ունի քննադատելու կամ սահմանադրական կարգով փոխելու իր երկրի ղեկավարությանը, ապա նախապես նա պարտավոր է հրաժարվելու իր զինվորական պաշտոնից:

Միայն զինվորականները չէ, որ արժանանում են նման «պատվի»: ԱՄՆ-ի մի կոնգրեսական, ինքնաթիռի մեջ հարեւանին «լեհական» անեկդոտ է պատմում: ԱՄՆ-ում «լեհական անեկդոտը» նույնն է, ինչ մյուս ժողովուրդների անեկդոտները հարեւան կամ այլ ժողովրդի տկարամտության մասին: Եվ ի՞նչ եք կարծում՝ ինչ եղավ հետո: Կոնգրեսականը հասարակության ճնշման տակ հրաժարական տվեց, ինչպես նա նշեց իր դիմումի մեջ՝ «իրեն նվիրելու թոռնիկների դաստիարակությանը»: Ահա՛ ձեզ հասարակության կարծիքի ուժը: Ինչպես տեսնում ենք, այստեղ խոսքը սկզբունքի մասին է: Չոր, պարտադիր սկզբունքի, որից ոչ ոք չի խուսափում:

Մեր գլխին փորձանք դարձած «Արմենտելի» հետ կապված, մեր նախարարը բազմաթիվ ելույթներ ունեցավ, հարցազրույցներ տվեց, մեղմ ժպիտով ասելով. «...Րոպեավճար չի լինելու...», «Ես գլխով պատասխանատու եմ...», բայց րոպեավճար եղավ... Նախարարն էլ «գլխով պատասխան» չտվեց: Խոսքը ճնճղուկի պես թռավ, անհետացավ: Մի՛ անգամ, երկո՛ւ, երե՛ք... «Կառավարությունը քայլեր արել է, բայց չի կարելի ասել, թե դրանք հաջող քայլեր են...»:

Նորմալ հասարակության, նորմալ պետության պայմաններում այս արտահայտությունները անհետք չէին մնա: Հասարակության, ամբողջ ժողովրդի, հետեւապես եւ իշխանության կարծիքը միանշանակ կլիներ...

Այստեղ կարեւորը նախարարի ազգանունը չէ: Սկզբունքն է առաջնային: Հակառակ պարագայում իշխանությունը կորցնում է իր վարկը թե՛ իր ժողովրդի, թե՛ օտարի աչքում:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Միջազգային

Անկախ ՄԱԿ-ում ամերիկացիների դիրքորոշման մեղմացումից՝ Իրաքի դեմ պատերազմն անխուսափելի է

Երբ աշխարհի առաջնակարգ լրատվամիջոցները սկսում են թմբկահարել, թե ՄԱԿ-ում ամերիկացիները մեղմացրել են դիրքորոշումը, իսկ մեղմացումը պատճառաբանում հակաիրաքյան բանաձեւի հարցում Ֆրանսիայի եւ Չինաստանի աջակցությունն ստանալու պաշտոնական Վաշինգտոնի մտադրությամբ, ահա Անկարա են գործուղվում Պարսից ծոցում տեղակայված ամերիկյան ուժերի հրամանատար, բանակի գեներալ Թոմի Ֆրենքսը եւ ՆԱՏՕ-ի միացյալ ուժերի գլխավոր հրամանատար, բանակի գեներալ Ջոզեֆ Ռաստոնը:

Գործուղման մասին հոկտեմբերի 21-ի առավոտյան տեղեկացրեց թուրքական պետհեռուստատեսությունը, տեղեկությունը նույն օրվա համարներում լրացրին թուրքական թերթերը: Պետհեռուստատեսության տվյալներով, Իրաքի դեմ պատերազմի դեպքում ռազմական գործողությունների ղեկավարումը որպես գլխավոր հրամանատար Ֆրենքսն է ստանձնելու, ավելին՝ ինքն էլ նշանակվելու է հետսադդամյան Իրաքի գեներալ-նահանգապետ:

Ինչ վերաբերում է թուրքական թերթերին, ապա նրանք «Սաբահի» գլխավորությամբ տեղեկացնում են, որ Ֆրենքսը եւ Ռաստոնը թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Հիլմի Օզքյոքի հետ քննարկելու են հակաիրաքյան հնարավոր պատերազմի Թուրքիայի համար հնարավոր հետեւանքներին առնչվող հարցեր: Հարկ է նշել, որ այդ հարցերն էլ անմիջականորեն առնչվում են Իրաքի հավանական հակահարվածին: Այս պայմաններում Թուրքիան կանգնելու է սահմանագիծ շրջանների, առավել եւս հարավարեւելյան նախագծին համապատասխան հենց այդ շրջաններում կառուցված բազմաթիվ ջրամբարտակները պաշտպանելու հրամայականի առջեւ:

Թեեւ թուրքական թերթերը տեղեկացնում են, որ ամերիկացի գեներալները գլխավոր շտաբի պետից պահանջելու են Դիարբաքրի եւ Մալաթիայի, ինչպես նաեւ Թուրքիայի օդային տարածքի օգտագործում, սակայն այդ բազաները՝ առավել եւս տարածքը, արդեն տրամադրված են ԱՄՆ-ի օգտագործմանը: Ավելին, թուրքական երկրորդ բանակը, որի շտաբը Մալաթիայում է, շտաբն Էրզրումում գտնվող երրորդ բանակի հետ բերվել է մարտական բարձր պատրաստվածության:

Ուրեմն, հարցը ոչ միայն երկրորդ բանակի վերահսկողության տակ գտնվող Դիարբաքրի եւ Մալաթիայի ռազմաբազաներն են, Թուրքիայի օդային տարածքով հանդերձ, այլեւ Իրաքի դեմ ռազմական գործողություններին թուրքական զինված ուժերի անմիջական մասնակցությունն ու դրա պայմանները: Թեեւ այս ամենի առումով պատահական չէին Մադրիդում եւ Լոնդոնում Իրաքյան Քրդստանի ժողովրդավարական կուսակցության ներկայացուցչություններում Թուրքիայի արեւելյան եւ հարավարեւելյան շրջանները ներառող «Անկախ Քրդստանի» քարտեզների հայտնվելը, քրդական անկախ պետականություն ստեղծելու մտադրության մասին Մասուդ Բարզանիի հայտարարությունները, նրա՝ Թուրքիային հասցեագրած սպառնալիքները, Հյուսիսային Իրաքում Իրաքյան Քրդստանի հայրենասերների միության նախագահ Ջալալ Թալաբանիի հետ Քրդական ազգային խորհրդարանի ձեւավորումը, ապագա պետության սահմանադրության նախագծի այնտեղ քննարկումը, եւ, վերջապես, Քերքուքի մայրաքաղաք հռչակումը:

Բարզանիի սպառնալիքները խիստ զայրացնում են թուրքերին, քրդական պետության ստեղծմանն ուղղված համատեղ գործողությունները Թալաբանիի հետ հավասարակշռությունից են հանում, իսկ Քերքուքի մայրաքաղաք հռչակումը լուրջ մտահոգություն է պատճառում: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ Քերքուքն աշխարհի նավթի պաշարներով ամենահարուստ շրջաններից է: Դրա հանձնումը քուրդ առաջնորդների վերահսկողությանը նշանակում է աննախադեպ ընդլայնել եւ պետություն ստեղծելու, եւ թե անկախ կարգավիճակից այդ պետության կայացումն ու հետագա հզորացումն ապահովելու վերջիններիս հնարավորությունները:

Այս ամենը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ քրդերը, հավակնելով Քերքուքին, Թուրքիային կանգնեցնում են երկընտրանքի առջեւ: Իրաքի դեմ ռազմական գործողություններին անմիջական մասնակցությունից հրաժարվելու դեպքում Թուրքիան ակամա հաշտվում է Քերքուքում քրդական վերահսկողությանը, մասնակցելու պարագայում թուրքերի առջեւ բացվում է Քերքուքի հարցն ԱՄՆ-ի հետ սակարկելու հեռանկարը: Այդ ընթացքում Հյուսիսային Իրաքի քուրդ առաջնորդների եւ Թուրքիայի հակասություններն ինքնաբերաբար քրդական պետականության հարթությունից փոխադրվում են Քերքուքի հարցի հարթություն: Այլ կերպ, Քերքուքը հակամարտող կողմերի միջեւ դառնում է գլխավոր կռվախնձոր: Քանի որ ԱՄՆ-ը հակաիրաքյան պատերազմում ունի ինչպես Թուրքիայի, այնպես էլ քրդերի կարիքը, ուստի թուրք-քրդական հակասությունների փոխադրումը Քերքուքի հարցի հարթություն միանգամայն համապատասխանում է նրա շահերին:

Այս ամենը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ ամերիկյան գեներալներ Ֆրենքսն ու Ռաստոնը թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Օզքյոքի հետ բանակցություններում գլխավորապես կենտրոնանալու են հենց Քերքուքի հարցի վրա, որպեսզի թուրքերը, Հյուսիսային Իրաքում քրդական վերահսկողության փաստի հետ հաշտվելիս, այս փաստը որպես հակաիրաքյան պատերազմի մասնակցությունից խուսափելու միջոց չօգտագործեն:

Ռազմական գործողություններին թուրքական զինված ուժերի անմիջական մասնակցությունն անխուսափելի է: Հյուսիսային Իրաքում անկախ ձեւից, թեկուզ առանց Քերքուքի, քրդական պետականության ձեւավորումը նմանապես: Ուրեմն, պետք է ենթադրել, որ անկախ ՄԱԿ-ում Իրաքի նկատմամբ ամերիկացիների դիրքորոշման մեղմացումից, անխուսափելի է նաեւ հակաիրաքյան պատերազմը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Համաներում Իրաքում

Անցյալ շաբաթ հանրաքվեի ժամանակ ձայների 100 տոկոսով Իրաքի նախագահ վերընտրված Սադդամ Հուսեյնը կիրակի օրը համաներում է հայտարարել, որպեսզի բոլոր իրաքցիներին համախմբի ի դեմս ԱՄՆ-ի հարձակման: «Լիբերասիոն» թերթը տեղեկացնում է, որ համաներման հրամանագիրն սկզբնապես նախատեսված է եղել միայն քաղբանտարկյալների համար, բայց ի վերջո տարածվել է նաեւ արաբ քրեական կալանավորների, այդ թվում քուվեյթցիների վրա: Իրաքյան աղբյուրների համաձայն, համաներումը, սակայն, չի վերաբերում այն անձանց, որոնք դատապարտվել են Իսրայելի եւ ԱՄՆ-ի օգտին լրտեսության համար:

Ականատեսների վկայությամբ, Բաղդադի բանտերից դուրս եկած մի շարք բանտարկյալներ նախագահի գովերգն են արել: Քաղաքի Աբու Ղարիբ արվարձանի բանտից դուրս են եկել քաղբանտարկյալները: Ռոյթեր գործակալությունը նշում է, որ առայժմ ստույգ տվյալներ չկան, թե Պարսից ծոցի 1991 թ. պատերազմում անհետ կորած համարվող քուվեյթցիներն արդյոք ազատ արձակվածների մե՞ջ են:

Իրաքի իշխանություններն ընդգծել են, որ Սադդամ Հուսեյնի նախագահության 23 տարիների առաջին համաներման իրականացումը կավարտվի 48 ժամվա ընթացքում: Ստույգ թվեր չեն հրապարակվել, ըստ Ռոյթերի, համաներումը վերաբերում է մի քանի հազար կալանավորների:

Գրոհայինների մեծ մասը հեռացել է Պանկիսից

Պնդում է Էդուարդ Շեւարդնաձեն

Ավանդական ռադիոհարցազրույցում Վրաստանի նախագահը պնդել է, որ գրոհայինների հիմնական մասը լքել է Վրաստանի տարածքը: Երեկ մամլո ասուլիսում Էդուարդ Շեւարդնաձեն վստահեցրել է, որ երկրի ուժային նախարարություններն անում են՝ հնարավորը, որպեսզի Վրաստանում չլինի եւ ոչ մի օտարերկրյա գրոհային: Ամերիկյան «Թայմ» պարբերականը մի քանի օր առաջ հաղորդել էր, թե այս տարի Վրաստանի հատուկ ծառայությունների ջանքերով ձերբակալվել են տասից ավելի արաբ ահաբեկիչներ, որոնցից երկուսը եղել են «Ալ Ղաիդայի» միջին օղակի հրամանատարներ, վերջիններս արդեն Կուբայի Գուանտանամո ամերիկյան ռազմակայանի բանտ են տեղափոխվել: Մեկնաբանելով «Թայմի» հրապարակումը, Շեւարդնաձեն ասել է. «Վրաստանը գրոհայիններին հանձնում է ոչ միայն Ռուսաստանին, այլեւ այլ երկրների»: «Թայմը» պնդել է, թե Պանկիսում փնտրվում են եւս 30 արաբներ:

Ասուլիսում Շեւարդնաձեն, ըստ «Նովոստի» գործակալության, հերքել է վերջին շրջանում ԶԼՄ-ներում շրջանառվող տեղեկությունները, թե հնարավոր է իր հանդիպումը չեչեն անջատողականների առաջնորդ Ասլան Մասխադովի հետ՝ միջնորդական առաքելությամբ: Չեմ կարծում, որ իմ միջնորդ լինելը ռուս-չեչենական խնդրում, այն էլ՝ Ասլան Մասխադովի հետ, ընդունելի է Մոսկվայի համար, ասել է Շեւարդնաձեն:

Ավելորդ չէ նշել, որ Էդուարդ Շեւարդնաձեն եւ Ասլան Մասխադովը եղել են մտերիմներ, 1997 թ. օգոստոսին Չեչնիայի նախագահը պաշտոնական այցով ժամանել է Թբիլիսի: Մինչ այդ Մասխադովը պաշտոնական այցով եղել էր Բաքվում, հանդիպել Հեյդար Ալիեւին: Հենց այդ այցելություններից հետո Բաքվում եւ Թբիլիսիում բացվեցին չեչենական ներկայացուցչությունները, որոնք, ըստ ռուսական աղբյուրների, հիմնականում զբաղվում էին Չեչնիա օտարերկրյա վարձկաններ ուղարկելու խնդիրներով:

Այս ներկայացուցիչներն օրինական կարգով գործում են նաեւ այսօր:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ադրբեջանը 12 տոկոսով ավելացնում է բանակի ֆինանսավորումը

Ադրբեջանի ֆինանսների նախարար Ավազ Ալաքբարովը Բաքվի ANS հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում ասել է, որ 2003 թ. ֆինանսական տարում երկրի պաշտպանության նախարարությանը բյուջեով հասանելիք միջոցները կավելանան 12 տոկոսով եւ կկազմեն 139 մլն դոլար: Համեմատության համար նշենք, որ Ադրբեջանի բանակին հատկացվող միջոցները յոթ անգամ ավելի են պետբյուջեով Վրաստանին տրվող միջոցներից: Բացի այդ, զինված ուժերի մարտունակության բարձրացման նպատակով արդեն մի քանի ամիս Ադրբեջանում բացվել է հիմնադրամ. ցանկացողներն ազգային բանակի կարիքների համար գումարներ են հատկացնում:

Սպանվել է Վիլայաթ Գուլիեւի եղբայրը

«Թուրան» գործակալությունը հաղորդում է, որ Ադրբեջանի հարավային Բեյլագանի շրջանում հրազենի կրակոցով սպանվել է Ադրբեջանի արտգործնախարար Վ. Գուլիեւի եղբայրը: Սպանությունը կատարվել է Բեյլագանի (նախկինում՝ Պուշկինո) կենտրոնական բենզալցման կայանում, որտեղ արտգործնախարարի եղբայրն աշխատում էր որպես սպասարկող:

Ադրբեջանցի զինվորներ կուղարկվեն Աֆղանստան

Անկախության օրվա առիթով ունեցած իր ելույթում Ադրբեջանի նախագահն ասել է, որ մոտ ժամանակներս ադրբեջանցի զինվորականներ կուղարկվեն Աֆղանստան՝ այդ երկրում իրականացնելով խաղաղարար առաքելություն միջազգային դաշնակից ուժերի, ավելի կոնկրետ՝ Թուրքիայի կազմում: Ինչպես հայտնի է, հետթալիբյան Աֆղանստանում միջազգային խաղաղարար ուժերը գլխավորում է հենց Թուրքիան: «Մենք ակտիվորեն մասնակցում ենք միջազգային հակաահաբեկչական գործողություններին, մեր հարաբերություններն ԱՄՆ-ի եւ կոալիցիայի մյուս պետությունների հետ կընդլայնվեն», Հեյդար Ալիեւի խոսքերը մեջբերում է «Ասոշիեյթեդ պրես» գործակալությունը:

Նախիջեւանցիներն անցել են Իրան եւ բողոքի նամակ են հղելու Ալիեւին

Նախիջեւանի Շարուրի շրջանի իշխանությունները որոշել են քանդել 150 մասնավոր խանութներ, քանի որ տերերը չունեն համապատասխան թույլտվություն: Ըստ «Թուրան» գործակալության, արդեն 15 խանութ քանդվել է, ինչը եւ դժգոհության ալիք է բարձրացրել ձեռներեցների շրջանում: Քսան բնակիչներ Շարուրից անցել են Իրան եւ մտադիր են հարեւան հանրապետությունից բողոքի նամակ հղել Հեյդար Ալիեւին: Նրանց կարծիքով, Նախիջեւանից ուղարկված նամակները չեն հասնում Բաքու՝ Հեյդար Ալիեւին:

Ֆրանկոֆոնիայի գագաթաժողովում գերակշռում էին քաղաքական հարցերը

Բեյրութում հոկտեմբերի 18-20-ն անցկացված Ֆրանկոֆոնիայի (ֆրանսախոս երկրների կազմակերպության) 9-րդ գագաթաժողովը ցույց տվեց, որ անցյալում գլխավորապես մշակութային հարցերով զբաղված կազմակերպությանն այսօր ավելի շատ հետաքրքրում են քաղաքական խնդիրները: Ըստ «Լիբերասիոն» թերթի, Բեյրութի համաժողովն անցել է ԱՄՆ-ի գերիշխանությանը եւ միակողմանի համաշխարհայնացմանն ընդդիմանալու նշանաբանով:

Ընդունված ամփոփիչ հայտարարության մեջ Իրաքի հարցում հավանություն է տրվում Ֆրանսիայի դիրքորոշմանը եւ ընդգծվում են «միջազգային իրավունքի գերակայությունը եւ ՄԱԿ-ի առաջնային դերը» հակամարտությունների կարգավորման ոլորտում:

Մերձավոր Արեւելքի հարցում գագաթաժողովի մասնակիցները պաշտպանեցին մարտին Բեյրութում ընդունված սաուդի արքայազն Աբդուլլայի նախագիծը (հաշտություն՝ պաղեստինյան հողերի դիմաց), այն համարելով «տարածաշրջանում արդարացի, տեւական ու համապարփակ լուծման հասնելու միջոց»: Միաժամանակ գագաթաժողովում դատապարտվեցին «ահաբեկչության բոլոր ձեւերը»:

Միջազգային լրատվամիջոցները նշում են, որ համաժողովի կազմակերպիչ Լիբանանը մերժում է կարգավորել հարաբերություններն Իսրայելի հետ, որին ճանաչել է կազմակերպության անդամ 55 երկրների մեծ մասը: Նաեւ նշվում է դահլիճի առաջին շարքերում «Հզբոլլահ» կազմակերպության գլխավոր քարտուղար Հասան Նասրալլահի ներկայությունը:

«Մոնդ» թերթն ընդգծում է, որ Ֆրանսիան պաշտոնապես որեւէ մեկնաբանություն չի տվել «Հզբոլլահի» ներկայությանը եւ Լիբանանի նախագահ Էմիլ Լահուդի ելույթին:

Միաժամանակ նշվել է Ֆրանկոֆոնիայի գագաթաժողովին առաջին անգամ Ալժիրի նախագահ Բուտեֆլիկայի ներկայությունը: Ալժիրի մասնակցության նախապայմանն այն էր, որ Ֆրանկոֆոնիան «մշակութային կազմակերպությունից վերածվի քաղաքականի»: Իրոք, «Մոնդը» գրում է, որ Բեյրութի գագաթաժողովում ոչ միայն գերակշռում էին քաղաքական հարցերը, այլեւ դրանք քննարկվում էին դոնփակ:

Գագաթաժողովում մտահոգություն է արտահայտվել Ինդոնեզիայի եւ Ֆիլիպինների վերջին ահաբեկչությունների կապակցությամբ, դատապարտվել են «ցեղասպանության, պատերազմական եւ հակամարդկային ոճիրների բոլոր դրսեւորումները, որոնք մարդու իրավունքների զանգվածային խախտումներ են»: Հայտարարությամբ բոլոր երկրներին կոչ է արվում «հնարավորության դեպքում անմիջապես միանալ Միջազգային քրեական դատարանի վերաբերյալ Հռոմի միջազգագրին»:

Կազմակերպությունը 2003 թ. մայիսին Յունեսկոյին կներկայացնի մշակութային բազմազանությանը վերաբերող Միջազգագրի նախագիծ, որով կարգելվի «մշակութային արժեքների հավասարեցումը սովորական ապրանքներին»: Նաեւ հաղորդվում է, որ Ֆրանկոֆոնիայի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնում եգիպտացի Բուտրոս Բուտրոս-Ղալիի փոխարեն ընտրվել է Սենեգալի նախկին նախագահ, 67-ամյա Աբդու Դիուֆը:

Պ. Ռ.

Մշակույթ

Կրակե շապիկ հագած մարդը

Նշվեց Վարդգես Պետրոսյանի ծննդյան 70-ամյակը

Նոյեմբերի 18-ին մեծարանքով նշվեց հայ անվանի գրող, հրապարակախոս եւ հասարակական գործիչ Վարդգես Պետրոսյանի ծննդյան 70-ամյակը: Կառավարական հոբելյանական հանձնաժողով էր ստեղծվել, որի անդամները եղան գրողի ծննդավայրում Աշտարակում, ծաղիկներ ու ծաղկեպսակներ դրեցին նրա գերեզմանին: Վարդգես Պետրոսյանի գրականությունը, ստեղծագործական ու հասարակական գործունեությունը գնահատեցին Արագածոտնի մարզպետ Հրայր Կարապետյանը, Հայաստանի գրողների միության քարտուղար Հովիկ Հովեյանը, բանաստեղծ, նկարիչ Արտաշես Ավագյանը, ուրիշներ: Աշտարակի Վարդգես Պետրոսյանի անվան դպրոցի աշակերտները ներկայացրին գրական կոմպոզիցիա իրենց հայրենակցի ստեղծագործությունների թեմաներով:

Այդ երեկոյան Հայաստանի գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ հոբելյանական երեկոն, որը բացեց հոբելյանական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Կարեն Արիստակեսյանը: Կառավարական հոբելյանական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ, Հայաստանի գրողների միության նախագահ Լեւոն Անանյանն ասաց.

– Հիմա նա պիտի նստած լիներ բեմում՝ տարբեր ազգերի պատվիրակներով ու ծաղիկների խրձերով շրջապատված, առույգ, կենսախինդ, գիսախռիվ, մշտական սիրահարվածության շողարձակ բոցկլտուն աչքերում, հերթական գիրք-անակնկալի ազդանշումը սեղանին: Թերեւս հենց ինքն էլ լիներ իր մեծարման այս երեկոյի հանդիսավարը՝ պետրոսյանական նուրբ հումորով հեգնելով իր երիտասարդ ծերությունը, որն այնքան անհարիր էր թվալու կյանքով ու կրակով լեցուն նրա կերպարին: Այս սրահում հավաքված նրա մտերիմները, գրչընկերները, մտավորականները, վերջապես այս պատերը վկա են շիկացումների, բախումների, վերելքների ու վայրէջքների այն բազմահազար դրամայի, որ շղթայաբար ծավալվում էր հայ գրականության բոլոր ասպարեզներում, երբ գրական կյանքի օրենսդիրը Վարդգես Պետրոսյանն էր: Բայց ճակատագիրն այլ սցենար էր թելադրել Վարդգեսի համար՝ մեզ պարտադրելով նրա կյանքն ու գործը նոր ժամանակներում իր բացակա ներկայությամբ գնահատելու փորձությունը...

Ու նաեւ այս ասաց Լեւոն Անանյանը.

– Ես ակամա վերհիշում եմ կյանքի վերջին օրերին նրա փառս խոստովանությունը. «Որքան շատ եմ ճանաչում մարդկանց, այնքան խորանում է հուսահատությունս»: Իսկապես, ուրիշ բախտի էր արժանի գրող, հրապարակախոս, խմբագիր, պարզապես հայ մարդ Վարդգես Պետրոսյանը, եւ մենք իրավունք չունենք օր-օրի խորացնելու նրա հետմահու հուսախաբությունը: Եվ հետո, մի՞թե անկարելի է միջոցներ հայթայթել ձուլելու նրա արձանը, որի էսքիզներն արվել են տակավին գրողի կենդանության օրոք: Մի՞թե նրա վերջին, անտիպ վեպը՝ գրված նամականու ձեւով, դեռ երկար է դեգերելու տարագրության մեջ՝ այդպես էլ Վ. Պետրոսյանի գրական կտակն օտարելով իր բուն հասցեատիրոջից՝ ընթերցողից: Մի՞թե նրա հարուստ արխիվը պիտի մնա ցրիվ ու անհավաք, եւ մենք սպիտված ենք բավարարվել մի լղարիկ թղթապանակով, որ օրերս հանձնվեց գրականության եւ արվեստի թանգարանին... Մի՞թե երբեւէ վերջակետ չի դրվելու տարիներ ձգձգվող դատաքննության անտ-բալի ֆարսին կապված Աշտարակի կովախնձոր առանձնատան հետ, երբ տուն-թանգարանի գաղափարը վաղուց ի վեր կարող էր միանգամից լուծվել պետական նախաձեռնությամբ եւ միջամտությամբ: Մի՞թե Պետրոսյանի եղերական մահը դառնալու է 20-րդ դարի առեղծվածներից մեկը՝ բազմաթիվ անհայտներով, եւ մտավորականի անտերունչ տեսակն իր կրակոցով վերացնելու կոչված վարձու մարդասպանն այդպես էլ չի բացահայտվելու, որպեսզի վերջապես հանգիստ գտնի Վարդգեսի դեռեւս չխոնջացած հոգին...

Լեւոն Անանյանի խոսքը սոսկ հոբելյանական երեկույթին շուք տալու խնդիր չուներ: Այն շատ բան էր ասում, հատկապես նրանց, ովքեր սպանեցին Վարդգես Պետրոսյանին, ովքեր սպանում են Վարդգես Պետրոսյանին: Շարունակվում են սպանել նրա հիշատակը:

1996-ին, երբ տպագրության էի հանձնում Վարդգես Պետրոսյանի եղերական մահվան մասին պատմող վիպակս, մինչեւ վերջին րոպեն դեռ մտմտում էի վերնագրի համար: Հազար անգամ զրուցել էի իր հետ, կրկին ու կրկին կարդացել նրա գրքերը, հրապարակախոսական հոդվածները, ելույթների տեքստերը, ծանոթ էի նրա վերջին վեպին, նրա մասին շատ մարդկանց հետ էի զրուցել: Ու իր գրքի անվանմանը («Կրակե շապիկ») նման մի վերնագիր միայն համար գտա «Կրակե շապիկ հագած մարդը»: Իսկապես, նա իր ողջ կյանքն անցավ կրակե շապիկ իր վրա կրելով:

Նրա գրած ամեն հոդվածը, պատմվածքը, վիպակն իրարանցում էր առաջացնում: Նրա ամեն մի խոսքը նոր խոսք էր: Այդպես էր «Գարուն» ամսագիրը ստեղծելիս, այդպես էր ԽՄԿԿ Կենտկոմի գլխավոր քարտուղար Միխայիլ Գորբաչովին դիմելիս, այդպես էր հատկապես իր գեղարվեստական գործերում: Հիշենք «Հայկական էսքիզները».

«...Մեկը բաժակաճառ է ասում.

– Ես ղուրբան մեր ազգին, նա, ով իր ժողովրդին բոլորից վեր չի դասում, նա մարդ չէ:

...Ուրիշներն էլ ինչ-որ բաներ են ասում: Ես չեմ լսում: Չեմ կանգնում: Չեմ ուզում խմել մեր ժողովրդի կենացը, որ բոլորից վեր է: Ես հոգնել եմ այդ կենացից եւ ինձ համար, ինչ մեղքս թաքցնեմ, մեր ժողովուրդը բոլորից վեր չէ: Մեր ժողովուրդն ինձ է՝ ինչպես իմ աչքերը, մայրը, իմ հիվանդությունը, հիշողությունը, իմ կարոտը, իմ վիշտը: Իսկ ո՞վ է խմում իր աչքերի, իր կարոտի, իր հիվանդության կենացը...»: Սա Վարդգես Պետրոսյանի գիրն է, որն ուրիշ որեւէ մեկը չէր գրի, չէր համարձակվի գրել: Ու նրան ազգասիրության դասեր ոչ ոք թող չհամարձակվի տալ:

Նա չէր վախենում ոչնչից, նա բացվում էր ամբողջությամբ, որպեսզի ինքն իրեն ճիշտ հասկանար, եւ աշխարհն իրեն ճիշտ հասկանար...

«Մեր սիրո նժարին ես դրել եմ ամեն բան, ինչ ունեմ՝ իմ երեխաներին, իմ ապրած կյանքը, տառապանքով ձեռք բերած իմ անունը, իմ գործը, իմ երազանքը: Ինչու գնացիր... Դու դողում ես հորդ տված ամեն խոստման կատարման համար, վախենում ես խռովել նրա անդորրը: Բայց չէ՞ որ ես նույն զգացումն ու պարտականությունն ունեմ իմ երեխաների նկատմամբ: Նրանք նաեւ պետք է համոզված լինեն, որ իրենց հայրը ճշմարիտ, մեծ, իսկական զգացմունքի «զոհ» է դարձել: Եվ միայն այդ դեպքում, եթե նույնիսկ չընդունեն էլ, նրանք կհասկանան ու կներեն...»:

Սա էլ է Վարդգես Պետրոսյանի գիրը, իր ապրած կյանքի գիրը:

Շատ ու շատ անգամ ենք զրուցել Վարդգես Պետրոսյանն ու ես (բախտ եմ ունեցել իր հետ աշխատել իր հիմնադրած եւ խմբագրած «Երկիր Նաիրի» թերթում), շատ ենք խոսել Վարդգես Պետրոսյանի գրականությունն ու ես: Նաեւ 1994-ի ապրիլի 15-ից քիչ առաջ: Ասացի իրեն. «Ժամանակին եղել եք պիոներական, կոմերիտական պարբերականների ակտիվ աշխատող, գլխավոր խմբագիր: Անմասն չեք մնացել նաեւ կոմունիստական կուսակցությանը փառաբանության հիմներ նվիրելուց...»: Լսեց ինձ ուշադիր եւ հանդարտ ասաց. **«Տվեք ցանկացած մարդու կենսագրություն, եւ ես, ըստ այդ կենսագրության, կարող եմ ներկայացնել ե՛ւ լուսապսակով առաքյալ, ե՛ւ սատանա: Ինչ վերաբերում է իմ պիոներական, կոմերիտական ու կոմունիստական անցյալին, այսպես կասեմ. ուր որ աշխատել եմ, ցանկացել եմ իմ մթնոլորտն ստեղծել, իմ խոսքն ասել: Դուք շատ լավ գիտեք, թե ինչպիսի ահավոր ժամանակաշրջան էր 60-ական թթ.: Որքա՞ն թշնամիներ վաստակեցի, որքա՞ն բարեկամներ հեռացան ինձանից: Սակայն ինձ բախտավոր եմ համարում, որ շատ ավելի ընտիր ու նվիրված բարեկամներ գտա»:** Եվս մի հարց տվեցի. «Դուք մի՞շտ եք կարողանում ճիշտ ժամանակը զգալ, սթափ գնահատել իրադրությունը»: **«Կուզենայի, որ այդպես լիներ, սակայն ես հանճարեղների երամի մեջ չեմ, ասաց նա: Կարեւորն այն է, որ գրածդ ամեն մի բառը, ամեն մի տողն ու գիրքն ազնիվ լինի, քո միջով անցած: Գրականության ու ժուռնալիստիկայի մեջ աշխատել եմ լինել այդպիսին»...**

Ես լսում էի հոկտեմբերի 18-ին գրողների տանը ելույթ ունեցողներին: Բայց հիշում էի Վարդգես Պետրոսյանի լավագույն բարեկամներից մեկի՝ գեղանկարիչ Վահան Խոռենյանի տարիներ առաջ ասված խոսքը. «Վարդգեսն ամբողջովին բաց նյարդ էր: Ամեն ինչում երեւում էր նյարդը. խոսքում, ապրելու ձեւի մեջ, անգամ գրքերի վրա արված մակագրություններում»:

Ես, որ ծանոթ եմ եղել Վարդգես Պետրոսյանին եւ իր գրականությանը, որ իրենից շատ մասունքներ եմ պահել, մինչեւ օրս չեմ կարողանում հաշտվել 1994-ի ապրիլի 15-ին կատարված սպանության հետ: Մեր լուսահոգի դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանը 1998-ին հայտարարեց, որ Վարդգես Պետրոսյանի սպանության հանգամանքները պարզված են: Մինչ օրս, Հենրիկ Խաչատրյանի սպանությունից հետո, ոչ մի բան չի հրապարակվում: Ինչո՞ւ: Ո՞վ է մարդասպանը, ո՞վ է թաքցնում նրան, ինչո՞ւ... Այս խեղճ հարցը դեռ շա՞տ ենք տալու:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԵԾ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

«Հրեշը լուսնի վրա»

«Ազգը» մի քանի անգամ անդրադարձել է ծագումով լեհ ամերիկացի դրամատուրգ Ռիչարդ Կալինոսկու «Գազանը լուսնի վրա» պիեսին եւ բեմադրություններին, մասնավորապես Փարիզի «Մարինի» թատրոնում Իրինա Բրուքի բեմադրությանը: Սա Հայոց ցեղասպանությունից մազապուրծ երկու հայ մարդու՝ Արամ եւ Սեդա Թոմասյանների պատմությունը չէ լոկ: Հայոց հիշողության պատմությունն է:

Եվ ահա գործը ներկայացվում է նաեւ Հայաստանում, հայերենով: Բեմադրության հեղինակը «Մետրո» թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, պրոֆեսոր Նիկոլայ Ծատուրյանն է: Տարեց Վինսենթի դերում հանդես է գալիս Կարեն Ջանիբեկյանը, 12 տարեկան Վինսենթին կերպավորել է միջնակարգ դպրոցի ավարտական դասարանի աշակերտ Պարոն Պարոնյանը, Արամ Թոմասյանի դերում Լեւոն Հարությունյանն է, իսկ Սեդայի դերում՝ Կարինե Եսայանը:

Կարեն Ջանիբեկյանը եւս մեկ անգամ հաստատում է իր վարպետությունը: Նրա հերոսը, որն այս պատմության հեղինակն է, ազգությամբ իտալացի, կարողանում է համոզիչ եւ առանց ավելորդ սենտիմենտալության ներկայացնել մարդկության ահավոր ողբերգություններից մեկը: Ի դեպ, հենց այս ավելորդ սենտիմենտից փրկվել է ողջ ներկայացումը: Անշուշտ, դժվար խնդիր է եղել, բայց, ի պատիվ բեմադրության հեղինակի եւ արտիստների, հաջողվել է: Նուրբ միզանսցենների միջոցով (որոնք նորություն են պիեսի անգլիական, ամերիկյան եւ ֆրանսիական բեմադրությունների հետ համեմատած) ստացվել է այնպես, որ Արամ Թոմասյանը շարունակությունն է իր հոր, իր պապերի, իր բոլոր նախնիների, 12-ամյա Վինսենթը շարունակությունն է տարեց Վինսենթի: Արամ Թոմասյանն իր նախնիներին շարունակում է ոչ միայն հորից մնացած միակ հիշատակ-վերարկուով, այլեւ Թոմասյան տոհմը շարունակելու անզուսպ ճիգով:

– Հինգ տարի առաջ Հալեպում ինձ առաջարկեցին այս պիեսը բեմադրել, բայց ոչ այնտեղ, այլ՝ Երեւանում,- մեր զրույցի ժամանակ ասաց Նիկոլայ Ծատուրյանը: – Բայց ինչպես բոլոր թատրոնները, մերն էլ հնարավորություն չուներ լուրջ բեմադրություն անելու, ֆինանսների պատճառով: Եվ, ահա, վերջապես մեզ հաջողվեց այս պիեսը բեմադրել, բելգիական բավականին ուշացումով: Ես որոշակի փոփոխություններ եմ արել պիեսում, հատկապես ֆինալում: Չուզեցա, որ Արամ Թոմասյանի բաց թողնված նկարը լրացվի իտալացի տղայով: Արամը գնում է՝ կիսատ թողնելով նկարը: Բայց գնում է այն հավատով, որ հայով լրացնի:

Նիկոլայ Ծատուրյանի բեմադրությունում այսպիսի միզանսցեն կա. Սեդան փոքրիկ Վինսենթին բացատրում է, որ ինքն էլ է որբ, իր ամուսինն էլ: Տղան հարցնում է. «Նշանակում է, բոլոր հայերը որբ են»: Ո՛չ, հավաստում են Նիկոլայ Ծատուրյանն ու բեմադրության մասնակիցները, մենք դաժան կորուստներ ենք ունեցել, սակայն ամեն վայրկյան ի զորու ենք սկսելու նորից, սկսելու ու շարունակվելու: Բրուքյան բեմադրությունում այս տեսարանը չկա:

Ընդհանրապես լիովին նոր մեկնաբանություն է տրված պիեսին: Ի տարբերություն օտարազգի բեմադրիչների օգտագործած դուդուկի երաժշտության, զուտ հայկական տարրերով լեցուն բեմադրություններին, այստեղ դասական երաժշտություն է հնչում (երաժշտական ձեւավորումը՝ Ռուբեն Տոնիկյանի) եւ հայեցի, բայց ոչ նատուրալ նկարչական ձեւավորում (հեղինակ՝ Գարեգին Եղանգուլյան): Եվ հայոց մեծ ողբերգությունը մարդկության ողբերգություն է ներկայացնում:

Եթե Կալինոսկու պիեսում եւ Իրինա Բրուքի բեմադրությունում շեշտվում է, որ Արամ Թոմասյանին թուրքերն են փրկել կոտորածումից, ապա Նիկոլայ Ծատուրյանն առավել ճշմարիտ մոտեցում է ցուցաբերել, զերծ է մնացել թուրքական այն կեղծ պրոպագանդայից, որ անչափ շատ թուրքեր անչափ շատ հայերի փրկեցին գոնե 1915-ին: Պատմությունը փաստում է, որ այդպես չէ: Եվ Նիկոլայ Ծատուրյանը զերծ է մնացել կոսմոպոլիտ մարդասերի դերից:

... 1893 թվականին Թուրքիայում արեւի խավարում է եղել: Եվ թուրքերը, ցանկանալով փրկել արեւը, կրակել են արեւը փակող գազանի վրա: Հայկական եղեռնի ժամանակ միլիոնավոր հայերին կոտորելով, տեղահան անելով, թուրքն իր վրա էր կրակում: Ու գազանը, արեւը ծածկող հրեշը ինքն էր... Այս ծանր տառապանքն ունի իր մեջ Արամ Թոմասյանը, որը, ի տարբերություն Սեդայի, կարողանում է կրկին ճանապարհ ելնել. «Սեդա, հայրս, հորս հայրը, հորս հոր հայրը սպասում են, որ ես շարունակեմ Թոմասյան տոհմը»:

Այսպես է, որքան էլ անհնարին է թվացել, միեւնույնն է, հայը շարունակվում է: Ու վերջ չունի Արամ Թոմասյանի գնացքը, քանզի հայ է: Այս են հավաստում Նիկոլայ Ծատուրյանը, բեմադրության մասնակիցները, հատկապես՝ Կարեն Ջանիբեկյանը, որի վարպետությունը աներկբա է:

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐԻՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Մարզական

Մեդալների համար պայքարը սրվում է

Երկշաբաթյա ընդմիջումից հետո վերսկսվեց ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնությունը։ Շնորհիվ «Փյունիկի» նկատմամբ «Շիրակի» տարած հաղթանակի, առաջնությունում դեռեւս շարունակվում էր պայքարը չեմպիոնի կոչման համար, թեեւ դժվար թե փյունիկցիները ձեռքից բաց թողնեին երկրորդ տարին անընդմեջ չեմպիոնի ոսկե մեդալները նվաճելու հիանալի հնարավորությունը։ Սակայն 18-րդ տուրում «Շիրակը» «սայթաքեց»։ Ոսկեհատում շիրակցիները համառ պայքարում 0-1 հաշվով զիջեցին «Զվարթնոցին»։ Իսկ ահա, «Փյունիկը» դեպի չեմպիոնական բարձունք եւս մեկ քայլ առաջ կատարեց՝ Աբովյանում հաղթելով «Արարատին»։ Սկզբունքային նշանակություն ունեցող այդ խաղում գրանցվեց մեկ գոլ. խաղասկզբում դիպուկ հարվածով աչքի ընկավ Արտավազդ Քարամյանը։ Երկու թիմերն էլ հետագայում ունեցան դարպասները գրավելու լավ առիթներ, սակայն այդպես էլ հաշիվը մնաց անփոփոխ։

Մրցանակային տեղի հավակնորդ «Սպարտակի» եւ առաջնության հետնապահ Վանաձորի «Լոռու» մրցավեճի ելքը կասկած չէր հարուցում։ Հարցը միայն այն էր, թե սպարտակցիները քանի՞ գնդակ կխփեին մրցակցի դարպասը։ Այդ խաղը թիմի ռմբարկուներ Արա եւ Արամ Հակոբյանների համար հիանալի հնարավորություն էր ստեղծել ավելացնելու գոլերի թիվը, իսկ Արթուր Քոչարյանի համար՝ վերջապես խփելու պաշտոնական մրցումներում հոբելյանական 100-րդ գնդակը։ Եթե Հակոբյան եղբայրներն արդարացրին սպասելիքները (հատկապես աչքի ընկավ Արան՝ խփելով 4 գնդակ), ապա Քոչարյանին այդպես էլ չհաջողվեց իրականացնել երազանքը, թեեւ խաղընկերները նրան գոլ խփելու հիանալի հնարավորություն ընձեռեցին։ Երբ 45-րդ րոպեին դարպասապահ Ջանիբեկ Սիմոնյանը վայր գցեց Արա Հակոբյանին, սպարտակցիները 11 մ հարվածի իրացումը վստահեցին Քոչարյանին։ Սակայն վերջինս չկարողացավ հաղթող դուրս գալ Ջանիբեկ Սիմոնյանի հետ մենամարտում։ Ընդհանրապես «Լոռու» դարպասապահը հատկապես առաջին խաղակեսում շատ վստահ էր իրեն զգում եւ բազմիցս փրկեց թիմին։ Սպարտակցիները միայն 38-րդ րոպեին կարողացան բացել հաշիվը։ 2-րդ խաղակեսում արդեն դաշտի տերերը դրության լիիրավ տերն էին եւ եւս 6 անգամ գրավեցին մրցակցի դարպասը։ «Լոռին» խոշոր հաշվով 8-րդ անընդմեջ պարտությունը կրեց՝ կրկնելով անցյալ տարվա իր տխուր ռեկորդը։ Ընթացիկ առաջնությունում վանաձորցիներն արդեն 12 խաղում խոշոր հաշվով պարտվել են։ «Արցախի» հետ հանդիպմանը «Միկան» խաղադաշտ էր դուրս եկել նոր գլխավոր մարզչի՝ Սուրեն Բարսեղյանի գլխավորությամբ։ Ընթացիկ մրցաշրջանում սա թիմում մարզչական 4-րդ փոփոխությունն է։ Դժվար է ասել, թե «կհաջողվի՞» արդյոք Սուրեն Բարսեղյանին բարձրացնել թիմի մարտունակությունը։ Ամեն դեպքում նորամուտը մարզչի համար հաջող էր։ «Միկան» հաղթեց, թեեւ առաջինը գնդակ ընդունեց սեփական դարպասը։

Շիրակցիների անհաջողությունն հնարավորություն ընձեռեց «Բանանցին» միավորներով հավասարվել գյումրեցիներին։ «Բանանցը» 6-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց Աբովյանում 4-1 հաշվով պարտության մատնելով «Կոտայքին»։ «Բանանցի» ֆուտբոլիստները ռեալ հնարավորություն ստացան պայքարելու արծաթե մեդալների համար։ Ընդհանրապես, երկրորդ շրջանում «Բանանցը» վերելքով է հանդես գալիս՝ 7 հանդիպումներում վաստակելով 18 միավոր, ինչը լավագույն արդյունքն է թիմերի մեջ։ Իսկ ահա, «Կոտայքի» համար հոբելյանական՝ 200-րդ խաղն անհաջող դասավորվեց։ Թիմը 6-րդ անընդմեջ պարտությունը կրեց եւ շարունակում է գտնվել վտանգավոր գոտում։ Աբովյանցիների համար, ըստ էության, վճռորոշ կլինի նոյեմբերի 3-ին Վանաձորում «Լոռու» հետ կայանալիք հանդիպումը, որը կարող է պատասխան տալ այն հարցին, թե այդ թիմերից ո՞ր մեկը ստիպված կլինի հրաժեշտ տալ բարձրագույն խմբին։

Խաղերի արձանագրություններից

«Սպարտակ»-«Լոռի» 7-0 (1-0)
Արա Հակոբյան (38, 50, 51, 84), Անդրանիկ Զանազանյան (69՝ 11 մ), Արշակ Ամիրյան (75), Արամ Հակոբյան (83)։

«Արարատ»-«Փյունիկ» 0-1 (0-1)
Արտավազդ Քարամյան (3)։

«Միկա»-«Արցախ» 3-1 (0-0)
0-1՝ Դավիթ Ասկարյան (49), 1-1՝ Արտյոմ Ադամյան (68), 2-1՝ Արսեն Դալլաքյան (72), 3-1՝ Դավիթ Գրիգորյան (84)։

«Զվարթնոց»-«Շիրակ» 1-0 (0-0)
Լեւոն Փաշաջյան (79)։

«Բանանց»-«Կոտայք» 4-1 (1-0)
1-0՝ Ֆելիքս Խոջոյան (23), 2-0՝ Հայկ Հակոբյան (58), 2-1՝ Դավիթ Բակունց (59), 3-1՝ Հայկ Հակոբյան (73), 4-1՝ Եղիշե Մելիքյան (90)։

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	18	16	1	1	72-13	49
2. Շիրակ	17	13	2	2	42-11	41
3. Բանանց	18	13	2	3	38-12	41
4. Սպարտակ	18	12	3	3	44-14	39
5. Զվարթնոց	17	9	1	7	50-23	28
6. Արարատ	18	8	4	6	35-21	28
7. Միկա	18	8	4	6	31-24	28
8. Լեռնագործ	17	5	4	8	19-27	19
9. Արցախ	18	3	2	13	14-48	11
10. Դինամո	17	3	2	12	19-52	11
11. Լոռի	18	1	1	16	13-89	4
12. Կոտայք	18	0	4	14	10-54	4

Ռմբարկուները

Արման Քարամյան («Փյունիկ»)	29
Արտյոմ Ադամյան («Միկա»)	14
Արա Հակոբյան («Սպարտակ»)	13
Արտավազդ Քարամյան («Փյունիկ»)	13
Արամ Հակոբյան («Սպարտակ»)	13
Վարդան Մինասյան («Փյունիկ»)	9
Տիգրան Դավթյան («Զվարթնոց»)	9
Տիգրան Եսայան («Բանանց»)	9
Սարգիս Նազարյան («Զվարթնոց»)	9
Հակոբ Սամուլյան («Լեռնագործ»)	8
Արարատ Հարությունյան («Շիրակ»)	8
Արամ Սարգսյան («Արարատ»)	8
Հայկ Հակոբյան («Բանանց»)	8

ԻՏԱԼԻԱ

«Միլանն» առաջ է անցնում

Ֆուտբոլի Իտալիայի առաջնության 5-րդ տուրում կենտրոնականը «Ինտերի» եւ «Յուվենտուսի» միջեւ հանդիպումն էր, որն անցավ անհաշտ մրցապայքարում։ Երկու թիմերն էլ դարպասները գրավելու լավ հնարավորություններ ունեին, սակայն միայն խաղավերջին մրցակիցները հաջողության հասան։ Արդեն ավելացված ժամանակում «Յուվենտուսի» հարձակվող Ալեսանդրո դել Պիերոն իրացրեց 11 մ հարվածը, իսկ այնուհետեւ «Ինտերի» դարպասապահ Ֆրանչեսկո Տոլդոն խփեց պատասխան գնդակը, չնայած խաղի արձանագրությունում գոլը գրանցվել է Քրիստիան Վիերիի հաշվին։ Բայց խաղից հետո կայացած մամլո ասուլիսում Տոլդոն պնդել է, որ գոլն իրոք ինքն է խփել։ Ինչեւէ, ոչ-ոքի արդյունքը «Ինտերին» զրկեց առաջատարի դերից։ Աղյուսակը գլխավորեց «Միլանը», որը հյուրընկալվելիս 4-1 հաշվով պարտության մատնեց «Ատալանտային»։ «Միլանն» ու «Ինտերը» 5 խաղից հետո վաստակել են 13-ական միավոր, սակայն «Միլանի» խփած եւ բաց թողած գնդակների տարբերությունն ավելի մեծ է։

Ոչ-ոքին թանկ արժեցավ «Յուվենտուսի» համար, որը 9 միավորով նահանջեց 5-րդ հորիզոնական՝ իրենից առաջ թողնելով հաղթանակներ տարած «Բոլոնիային» («Բրեշիա»՝ 3-0) եւ «Լացիոյին» («Պերուջա»՝ 3-0)։ Տուրի մյուս խաղերի արդյունքներն են. «Կոմո»-«Պյաչենցա»՝ 1-1, «Թորինո»-«Կյեւո»՝ 1-0, «Ուդինեզե»-«Ռեջինա»՝ 1-0, «Մոդենա»-«Պարմա»՝ 2-1, «Էմպոլի»-«Ռոմա»՝ 1-3։

Ռմբարկուների ցուցակը 6-ական գնդակով գլխավորում են դել Պիերոն («Յուվենտուս»), Ինձագին («Միլան») եւ Տոտին («Ռոմա»)։

ՇԱԽՄԱՏ

Ուժերը հավասար էին

Բահրեյնում ավարտվեց շախմատային յուրօրինակ մրցախաղը Վլադիմիր Կրամնիկի եւ «Դիպ ֆրից» համակարգչի միջեւ։ Ավարտական 8-րդ պարտիան, որում սպիտակներով խաղում էր Կրամնիկը, կարճատեւ պայքարից հետո ավարտվեց ոչ-ոքի։ Այսպիսով, մրցամարտում գրանցվեց ոչ-ոքի արդյունք (4-4)։ Վլադիմիր Կրամնիկին չհաջողվեց ապացուցել մարդու գերակայությունը համակարգչից եւ ստանալ 1 մլն դոլար մրցանակային գումար։ Սակայն, կարծում ենք, ոչ-ոքի արդյունքն էլ եւ 700 հազար դոլար պարգեւավճարը պետք է գոհացնեին Կրամնիկին։

Ութ պարտիայից բաղկացած մրցախաղի առաջին կեսում առավելությունը Կրամնիկի կողմն էր, որը 2 պարտիայում հաղթել էր, երկուսն էլ ավարտել ոչ-ոքի։ Սակայն հաջորդ 4 պարտիաներում արդեն համակարգիչն էր թելադրում իր կամքը։ Կրամնիկը 2 պարտիայում պարտվեց, երկուսն ավարտեց ոչ-ոքի։

Աշխարհի գավաթակիրները հայտնի են

Հնդկաստանում շախմատի աշխարհի գավաթը վիճարկող շախմատիստներն ավարտեցին մրցավեճը պատվավոր մրցանակի համար։ Տղամարդկանց մրցաշարում մեկնարկի դուրս եկած 24 շախմատիստներից ասպարեզում մնացել էին երկու անպարտելիները՝ հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդն ու ուզբեկ շախմատիստ Ռուստամ Կասիմջանովը։ Անանդը կիսաեզրափակիչում լրացուցիչ մրցախաղում 3,5-2,5 հաշվով հաղթել էր Դրեեւին, իսկ Կասիմջանովը պարտության էր մատնել Բելյավսկուն (1,5-0,5)։ Նրանց միջեւ անցկացված եզրափակիչ մրցախաղը 1,5-0,5 հաշվով շահեց Անանդը, որն էլ դարձավ աշխարհի գավաթակիր։

Կանանց մրցապայքարում ուժեղագույն ճանաչվեց չին շախմատիստուհի Սյու Յույխուան, որը վճռական մրցախաղում 1,5-0,5 հաշվով հաղթեց բուլղարուհի Անտոանետա Ստեֆանովային։ Սյու Յույխուան կիսաեզրափակիչում հաղթել էր հնդիկ շախմատիստուհի Կոներուին (1,5-0,5), իսկ Ստեֆանովան պարտության էր մատնել ռուսաստանցի Մատվեեւային (2-0)։

Մրցանակային հիմնադրամն աճում է

Երեկ մեկնարկեց Սանկտ Պետերբուրգի թենիսի բաց առաջնությունը, որի մրցանակային հիմնադրամը տարեցտարի աճում է։ Այս տարի այն կկազմի 1 մլն դոլար, ինչը 250 հազարով գերազանցում է նախորդ տարվա ցուցանիշը։ Համեմատության համար նշենք, որ 1995 թ., երբ առաջին անգամ անցկացվեց թենիսի մրցաշարը Սանկտ Պետերբուրգում, մրցանակային հիմնադրամը 340 հազար դոլար էր։ Մրցակարգի համաձայն, հաղթողը մենախաղում կստանա 137 հազար դոլար, իսկ զուգախաղում հաջողության հասած թենիսիստները պետք է միմյանց միջեւ բաժանեն 74 հազար դոլարը։ Մենախաղի եզրափակիչում պարտված թենիսիստը որպես սփոփանք կստանա 81 հազար դոլար։

Մրցաշարի ամենավառ «աստղն», անշուշտ, Անդրե Աղասին է, որը կձգտի ռեյտինգային միավորներ վաստակել։ Նրա գլխավոր մրցակիցները կլինեն ռուս թենիսիստներ Մարատ Սաֆինն ու Եվգենի Կաֆելնիկովը, որոնք տարբեր տարիներին արդեն ճաշակել են հաղթանակի քաղցրությունը Սանկտ Պետերբուրգում։ Կաֆելնիկովը մրցաշարի անդրանիկ չեմպիոնն է, իսկ Սաֆինը գլխավոր մրցանակին արժանացել է վերջին երկու տարիներին։ Բացի նրանցից, հաղթողներ են ճանաչվել շվեդ թենիսիստներ Մագնուս Գուստաֆսոնն (1996 թ.) ու Թոմաս Յոհանսոնը (1997 թ.), հոլանդացի Ռիխարդ Կրայչեկը (1998 թ.) եւ շվեյցարացի Մարկ Ռոսեն (1999 թ.)։ Եվգենի Կաֆելնիկովը 2 անգամ հաջողության է հասել նաեւ զուգախաղում։ 1996 թ. նա հաղթել է Օլխովսկուն ընկերակցելով, իսկ անցյալ տարի նրա զուգընկերը Գոլովանովն էր։

Աղասու 15-րդ տիտղոսը

Մադրիդում իր վերջնագիծը հատեց 2 մլն 950 հազար դոլար մրցանակային հիմնադրամով թենիսի խոշոր միջազգային մրցաշարը։ Այն ավարտվեց ամերիկացի թենիսիստ Անդրե Աղասու հաղթանակով, որը կրկին լավ մարզավիճակում է։ Ցավոք, եզրափակիչ հանդիպմանն այդպես էլ հանդիսականներն ականատես չեղան։ Անդրե Աղասու մրցակիցը՝ չեխ Իրժի Նովակը, վնասվածքի պատճառով չկարողացավ կորտ դուրս գալ։ Նովակը կիսաեզրափակիչում պարտության էր մատնել ֆրանսիացի Ֆաբրիս Սանտորոյին (6-2, 6-4)։ Փաստորեն, կիսաեզրափակիչի Անդրե Աղասի-Սեբաստիան Գրոժան հանդիպումը դարձավ վճռորոշ։ Առաջին խաղափուլում Աղասին հաղթեց 6-4 հաշվով, սակայն երկրորդում պարտվեց (3-6)։ Ամեն ինչ վճռվեց 3-րդ խաղափուլում, որտեղ Աղասին հաստատեց իր առավելությունը (6-4)։ Նման կարգի մրցաշարերում դա Աղասու թվով 15-րդ հաղթանակն էր, ինչը յուրօրինակ ռեկորդ է։ Այս հաղթանակի շնորհիվ Անդրե Աղասին պրոֆեսիոնալ թենիսիստների դասակարգման համաշխարհային ցուցակում այժմ 654 միավորով զբաղեցնում է 2-րդ հորիզոնականը՝ 43 միավորով զիջելով ավստրալիացի Լեյթոն Հյուիթին։

Շնայդերն անակնկալ է մատուցում

Ցյուրիխում անցկացված թենիսի կանանց մրցաշարում հաջողությունն ուղեկցեց շվեյցարուհի Պատի Շնայդերին։ Նրա հաղթանակը մրցաշարի թիվ 2 ռակետ ամերիկուհի Լինդսեյ Դեւենպորտի նկատմամբ բոլորի կողմից ընդունվել է որպես խոշոր անակնկալ։ Եզրափակիչ մրցախաղն անցավ համառ մրցակցությունում։ Առաջին խաղափուլում Շնայդերը 6-7 հաշվով զիջեց մրցակցուհուն, իսկ ահա հաջորդ երկու խաղափուլերում հասավ հաղթանակի (7-6, 6-3)։

Ալան Շիրերի 300-րդ գոլը

Ֆուտբոլի Անգլիայի առաջնության հերթական տուրում «Նյուքասլի» հարձակվող Ալան Շիրերը նշանակալից հոբելյան նշեց՝ խփելով ֆուտբոլային իր կենսագրությունում 300-րդ գոլը։

Հոբելյանական գոլը Շիրերը խփեց 11 մ հարվածով՝ կրճատելով «Բլեքբյոռնի» հետ հանդիպման հաշիվը (1-2)։ Հոբելյանական գոլից հետո Շիրերը եւս մեկ անգամ աչքի ընկավ՝ վերականգնելով հավասարակշռությունը։ Սակայն այդ օրը Շիրերին վիճակված չէր ուրախանալու հոբելյանական գոլով, քանի որ «Նյուքասլը» խաղը տանուլ տվեց 2-5 հաշվով։

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Օրվա հետքերով

Հունանյանը նախընտրական ծախսերի համար հաշվեհամար ունի՞

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների, նախընտրական տրամադրությունների եւ արդեն քվեարկության արդյունքների մթնոլորտում նախագահական ընտրություններում սեփական թեկնածությունն առաջադրելու, ենթադրվում է՝ նաեւ ընտրություններին մասնակցելու հույսը հանգիստ չեն թողնում ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանին:

Դրա փոխարեն դատավորությունը հանգիստ է թողնված դեռ ցուցմունք չտված եւ չհարցաքննված տուժողների կողմից:

«Հոկտեմբերի 27»-ի դատավարության երեկվա դատական նիստն էլ, ըստ էության, «ծառայեց» ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանին, քանի որ ոչ մի տուժող չէր ներկայացել:

Նաիրի Հունանյանը հայտարարեց, որ հրաժարվում է իր պաշտպանից եւ դրա համար 2 հիմնավորում ունի: Նախ, ավագ Հունանյանը հայտնեց, որ իր պաշտպանն ուշ է արձագանքել իր խնդրանքին՝ հոր հետ տեսակցության թույլտվություն ստանալու կապակցությամբ դատարանին դիմելու համար:

Նաիրի Հունանյանը դժգոհեց նաեւ պաշտպանի մեկ այլ ուշացումից: Հունանյանն իր պաշտպան Բենիամին Մինասյանին խնդրել է փոխանցել հորը, որ վերջինս հաշիվ բացի: Ամբաստանյալը դժգոհեց, որ նոր բացված հաշվի համարն իրեն հայտնել են իր ասելուց 20 օր հետո:

Ինչեւէ, նախագահության ապագա թեկնածու դառնալու մեծ ցանկություն ունեցող ամբաստանյալը հրաժարվեց իր պաշտպանից:

Պաշտպանն իր հերթին նշեց, որ ամբաստանյալի հետ տարաձայնություններ է ունեցել: Հունանյանը ցանկացել է իր պաշտպանի հետ հանդիպել նաեւ մեկուսարանում: Մինչդեռ դրա համար պաշտպան Բենիամին Մինասյանը չի վճարվում:

Հետաքրքրական էր նաեւ մեղադրող Հակոբ Մարտիրոսյանի այն հարցը, թե արդյոք ճնշումներ կա՞ն պաշտպանի վրա: Պրն Մինասյանը պատասխանեց, որ դատարանից դուրս իր վրա ճնշումներ չեն գործադրվել:

Հակոբ Մարտիրոսյանն այս ամենին հավելեց, որ տեղյակ էր Հունանյանի կողմից փաստաբանական պաշտպանությունից հրաժարվելու մասին: Սրան Հունանյանն արձագանքեց, որ պաշտպանից հրաժարվելու մասին ինքը խոսել է պահակախմբի մոտ:

Անդրադառնալով իր թեկնածությունն առաջադրելու համար անհրաժեշտ նախընտրական գրավին՝ ամբաստանյալն իրեն հատուկ տոնով «կոչ» արեց Հակոբ Մարտիրոսյանին իր հաշվի համարով փոխանցել վերջինիս ամսվա աշխատավարձը:

Մեղադրողը կոչին պատասխանեց թերեւս հումորով, թե մի կտոր թույն կփոխանցի հաշվեհամարին:

Ա. Հ.

529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Կգնեմ «Մոսկվիչ 2141» ավտոմեքենա մասերի գնով: Հեռ. 57718, Հրայր:
- Վաճառում եմ «Ռեքորդ» դաշնամուր, կոնցերտային ռոյալը եւ վիճակը գերազանց: Հեռ. 538975, մինչեւ ժամը 18.00, 228111 ժամը 18.00-ից հետո:
- Վաճառվում են [illegible] երկկողմանի, ցինկապատ, չափսերը 3x1 եւ 5x1, հաստ. 0.11, [illegible] զանգահարել 44-78-03:
- Տրվում է վարձով 1 սենյականոց բնակարան փոքր կենտրոնում, «Արմենիա» հյուրանոցի հետնամասում (կապիտալ վերանորոգված եւ կահավորված): Հեռ. 533607, մինչեւ 21.00:
- Վաճառվում է 2 սենյականոց բնակարան Ֆուրմանովի 37, բն. 41, քարե շենքի 3-րդ հարկում: Գինը՝ 13.000 դոլար: Հեռ. 251296, Գայանե:
- Վաճառվում է բջջային «PANASONIC ZD 92» հեռախոս [illegible] քարտի հետ: Հեռ. 09468217, Գեւորգ:
- Աշխատանքի հրավեր: Հեռ. 265409, մինչեւ 14.00, 586305, 15.30-17.30, էլմիրային:
- Տրվում է վարձով 6 հարկանի շենք օֆիսի համար: Հեռ. 265409, էլմիրա, կամ 234400, 230705, Ավագյանին:

Call For Proposals
Democracy Commission Small Grants Program
United States Embassy

The United States Embassy is pleased to announce Democracy Commission Small Grants program to support initiatives to help in the development of democracy, respect for human rights, and civic education in Armenia.

Guidelines:

Projects should be designed to promote respect for civil society, to foster democratic processes, and to increase respect for human rights in Armenia.

Recipients should be non-governmental organizations (NGOs) that work to advance these goals. Armenian private non-profit organizations and independent media outlets may apply for grant funds.

Projects may include such democracy-building aspects as: civil society, free flow of information (including support for independent media, transparency in government, public education and advocacy, association building, rule of law and legal reform, conflict resolution, human rights, civic education, market economy, Get-out-the vote or other election issues, anti-trafficking and anti-corruption awareness campaigns and training, and ethnic, minority, and women's equality). Grants may not be used for partisan political activities.

The Embassy reserves the right to monitor the project or activities that are funded by the grant. Upon completion of the project funded by the grant, the grantee must submit a project report and a financial accounting report to the Embassy.

Most grants will be for $10,000 or less, but extremely well-justified projects may be funded up to $24,000.

Grantees are encouraged to seek co-funding from other sources.

Grants should be used to carry out specific, concrete projects. These projects should further the long-term goals of the organization. Project proposals should describe specific objectives, outcomes and intended audience, and should include a beginning and ending date of the project.

A detailed and realistic budget of all project expenses must be provided. All budgets must be calculated in US Dollars and must be clearly linked to project activities in the proposal narrative.

Proposals will be evaluated according to the topic of the project, clearly formulated goals and target groups, and the ability of the applying organization to carry out the project aims. Proposed projects which meet the basic criteria outlined above will be considered at the meeting of the Democracy Commission.

Application forms and program guidelines can be obtained from US Embassy, Baghramian Street 18, Yerevan, Armenia or at the Embassy website www.arminco.com/embusa. All applications must be written in English and submitted to the Public Affairs Office, US Embassy, by November 30, 2002.

Armex
Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange
ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2002 թ. հոկտեմբեր 21-ի առեւտրային նստաշրջան

Issuer	ABBR	Listing	Bid: Best price	Bid: Avg. price	Bid: Total qnt.	Ask: Best price	Ask: Avg. price	Ask: Total qnt.	Transactions: Day low	Transactions: Day high	Transactions: Avg. price	Transactions: Total qnt.	Volume
[illegible]	ASHBPT	[illegible]				58.000.0	58.000.0	7					
[illegible]	HELM	[illegible]	37.3	37.3	39.151	37.5	37.5	1.759	37.3	37.3	37.3	849	31.667.7

[illegible] www.armex.am

© Armex

«Նամականիշ» ՓԲԸ-ն շահել է միջազգային մրցանակ

BID-ի (Գործարար նախաձեռնությունների տնօրինություն) Միջազգային ընտրական կոմիտեն, որի կազմում ընդգրկված են աշխարհում հայտնի ընկերություններ եւ հեղինակավոր պրոֆեսիոնալներ, այս տարի «Նամականիշ» ընկերությանը որակի համար շնորհել է «Միջազգային աստղ» մրցանակ՝ «Ոսկե կատեգորիայում»:

Ինչպես նշել է BID-ի տնօրինությունը, մրցանակը վկայում է, որ Հայաստանի «Նամականիշ» ընկերության արտադրանքը լիովին համապատասխանում է որակի միջազգային չափանիշներին, ինչպես նաեւ մեծացնում է հանրության իրազեկությունն ընկերության մասին:

ՀՀ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՎ ԿԱՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
«ՆԱՄԱԿԱՆԻՇ» ՓԲԸ

«Նամականիշ» ՓԲԸ-ն հայտարարում է մրցույթ

«Նամականիշ» ՓԲԸ-ն հայտարարում է 2003 թ. փոստային նամականիշերի նախագծման մրցույթ հետեւյալ թեմաներով.

1. Վ. Թեքեյանի ծննդյան 125-ամյակը
2. Մանրանկարչություն
3. Հայկական ազգային տարազ
4. Սիամանթոյի ծննդյան 125-ամյակը
5. Ա. Խաչատրյանի ծննդյան 100-ամյակը
6. Հայաստանի կենդանական աշխարհը
7. Հայաստանի բուսական աշխարհը
8. III համահայկական խաղեր
9. Միջավայրի պահպանության օր
10. Հայկական առաջին փոստային արշավի 175-ամյակը
11. Հայաստանի գիտությունը եւ տեխնիկան
12. Հայկական ճարտարապետական հուշարձաններ

Ինչպես նաեւ՝

EUROPA 2003. պաստառի արվեստ

Մրցույթի պայմաններին ծանոթանալու համար դիմել Մաշտոցի 43 հասցեով, հեռ.՝ 56-93-34 (աշխատանքային օրերին՝ ժամը 15:00-18:00, շաբաթ օրը՝ մինչեւ 17:00): Աշխատանքները ներկայացնել «Նամականիշ» ՓԲԸ, Երեւան, Սարյան 22 կամ Մաշտոցի 43 հասցեներով մինչեւ ս. թ. նոյեմբերի 1-ը, ժամը 17:00:

ՀՀ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՎ ԿԱՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
«ՆԱՄԱԿԱՆԻՇ» ՓԲԸ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄՐՑԱՆԱԿ 2002 Թ.

«Հանրապետության նախագահի մրցանակը» հիմնել է «Ռոբեր Պողոսյան եւ որդիներ» ֆոնդը (Ֆրանսիա):

«Հանրապետության նախագահի մրցանակը» շնորհվում է յուրաքանչյուր տարի արժեքավոր գործեր եւ հայտնագործություններ կատարած Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող հեղինակներին հետեւյալ հինգ բնագավառներում՝

բնական գիտություններ,
տեխնիկական գիտություններ եւ ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ,
արվեստ եւ գրականություն,
առողջապահություն,
մարդկային զարգացում եւ հումանիտար արժեքներ, այդ թվում հումանիտար գիտություններ:

Մրցույթին մասնակցող աշխատանքները պետք է 2002 թ. ընթացքում լինեն **հրատարակված**- գրքեր, գիտական աշխատություններ, հոդվածներ, թերթեր եւ այլն, **ներկայացված**- երաժշտություն, թատրոն, **ցուցադրված**- նկար, քանդակ, ինստալյացիա, կինոնկար, **իրագործված**- սոցիալական եւ հումանիտար ծրագրեր եւ այլն:

Ներկայացման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերը կարելի է ստանալ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության գրասենյակից:

Կառավարական 3-րդ մասնաշենք, 2-րդ հարկ, հեռ.՝ 52-09-40, 56-01-06:

Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը 2003 թ. հունվարի 30-ն է:

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Աէրոբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալիխանյան Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ. Լուսավորչի 48ա
Հեռ.՝ 41206

Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստովյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ 454112

Ալս Էրզրումցի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Ամերիա ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Բաղրամյան պող. 6, բն. 2
Հեռ.՝ 524040, 524140

Այտի Բրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837, 277814

Արդշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արժեթղթերի կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Զաքիյան 8/19
Հեռ.՝ 581578, 566448

Արմբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Կորյունի 19/1
Հեռ.՝ 542125

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 32/16
Հեռ.՝ 544657, (09)400699

Էյ-Բի Սեքյուրիթիզ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Մաշտոցի 40ա/1
Հեռ.՝ 532815

ԷՄ ԿԱԲՐՈՔ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի պող. 57, բն. 15
Հեռ.՝ 640804

Էտալոն ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության փող. 49/2
Հեռ.՝ 620600

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 526417, 569680

Մ.Գ.Ս. ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ 23109, 30868

Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50/26
Հեռ.՝ 521812, 528778

Ռենեսա ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 13
Հեռ.՝ 544527

Վինկո ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24/5
Հեռ.՝ 531805

Տոնտոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

«[illegible]» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության 21. 10. 2002 Գինը՝ 100 դրամ